СУБОТА, 28 грудня 2002 року

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Голос України

№ 249 (3000)

Святкова феєрія

Фото Віктора ПОБЕДИНСЬКОГО.

Столиця готується зустріти Новий рік феєрверками, ілюмінаціями, пишно вбраними ялинками.
На знімку: новорічна ілюмінація в центрі Києва.

У номер

Бюджет-2003 — найкращий за час незалежності

Ухвалений парламентом Держбюджет України на 2003 рік Голова Верховної Ради Володимир Литвин назвав «одним з найкращих за роки незалежності». Він зазначив, що в бюджеті є «істотне зростання», цей бюджет «значно збалансованіший у соціальному плані» і дає змогу «краще реалізувати можливості місцевих органів влади».

Голова Верховної Ради України Володимир Литвин вважає, що 2002 рік був позитивний для країни. «Підсумком нинішнього року є те, що ми відчули впевненість, що минає період тимчасовості та непевності в усьому», — сказав він в інтерв'ю журналістам. Незважаючи на негаразди, зазначив В. Литвин, «ми маємо право стверджувати, що Україна все-таки входить до світового і європейського товариства». Серед позитивних підсумків року, що минає, глава Верховної Ради назвав, зокрема, наближення України до Європейського союзу і євроатлантичних структур, а також налагодження відносин з Російською Федерацією.

Про нинішню ситуацію в українському парламенті В. Литвин сказав: «Спокій, відсутність суперечок бувають лише на цвинтарі, а постійні дискусії свідчать про те, що Верховна Рада — то живий організм». «Я вважаю, що конфлікти, що виникають, — це здорові конфлікти. Вони забезпечуватимуть стабільність і активізацію роботи парламенту», — підкреслив Голова ВР.

ТРИ ТИСЯЧІ ПЕРШИХ

Процедура випуску газети, навіть буденного номера, завжди чимось нагадує прикрашання новорічної ялинки. Принаймні урочистої метушні — не менше! Усі хочуть, як краще. І процес поліпшення триває до останнього, і в ньому можливі зміни: третя газетна сторінка раптом міняється місцями з восьмою, а тринадцята йде в запас, щоб післязавтра вийти як двадцять четверта. Тільки перша ніколи не міняється місцем з жодною іншою. Вона зазвичай робиться в останні хвилини. І не має права йти в запас. І отаких — перших — сторінок за дванадцять років ми зробили чимало. Перед вами — тритисячна. Отже — свято! З такої нагоди всі ми, хто робить цю газету, дозволили собі визирнути з-за тексту. Щоб сказати вам, дорогі читачі: «З Новим роком! З новим щастям!

Залишайтеся з «Голосом»!»

Фото УНІАН.

З Новим роком!

■ «Найкраща новорічна вітрина» — така назва конкурсу, який проводять у Черкасах міська організація Національної Спілки архітекторів України, управління містобудування та архітектури Черкаського міськвиконкому і науково-виробнича фірма «Аверс».

У творчому змаганні беруть участь дизайнери, художники, архітектори, які з вітрин магазинів роблять дивовижну красу і справжні новорічні вистави. Журі оцінюватиме не лише дизайнерські знахідки, а й використання національного колориту. Міськвиконком зважатиме насамперед на впорядкованість прилеглої до крамниць та кав'ярень території, **повідомляє наш власний кореспондент Лідія ТИТАРЕНКО**.

■ Напередодні Нового року міський голова Запоріжжя Олександр Поляк вручив холодильники, пральні машини, пилососи та інші подарунки 20 багатодітним сім'ям.

Програма підтримки таких сімей реалізується міськвиконкомом вже більше року. За цей час її ефективність уже відчули 140 сімей, **повідомляє наш власний кореспондент Олександр АБЛІЦОВ.**

Мал. Володимира МОГИЛЕВСЬКОГО.

Наступний номер газети вийде 3 січня 2003 року

З НОВИМ РОКОМ!

Дорогі мої кияни! Шановні гості столиці!

Наближається чудова пора новорічних та різдвяних свят, і всі ми знову охоплені радісним піднесенням в очікуванні приємних несподіванок, чогось нового, незвіданого, про що так мріялося в дитинстві.

Наша велика київська родина прожила 2002 рік у щоденній напруженій праці. І нині ми бачимо її результати. Як і належить столиці, Київ залишається лідером серед регіонів України не лише за темпами економічного зростання, а й за рівнем розвитку демократичних засад, утвердження принципів місцевого самоврядування, за обсягами соціальних програм.

Упродовж 2002 року ми з вами зуміли на 108 відсотків наростити промислове виробництво. Наші будівельники знову порадували киян мільйоном квадратних метрів житла, метробудівці виходять на завершальний етап спорудження нових дільниць метрополітену — «Біличі» та «Академмістечко». До послуг киян та гостей столиці відкрито торговельно-розважальний комплекс «Глобус» на майдані Незалежності, найбільший в Україні підземний центр торгівлі «Метроград», почали працювати десятки нових підприємств сфери послуг в усіх районах Києва.

Дорогі кияни! За всіма здобутками і наведеними цифрами — ваша копітка буденна праця. Саме завдячуючи вашим натрудженим рукам та інтелектуальним зусиллям Київ впевнено рухається вперед.

Хочу висловити вам щиру вдячність за терпіння, доброзичливість та довіру. Ваша щоденна підтримка свідчить, що влада розуміє проблеми міської громади, а її рішення позитивно сприймаються жителями столиці.

Від щирого серця вітаю вас з Новим Роком і Різдвом Христовим! Хай залишаться в минулому всі ваші тривоги, а кожен день нового року нехай дарує вам радість і тепло!

Здоров'я вам, дорогі мої кияни, достатку, сімейного затишку і світлої надії. Будьмо єдині в нашому бажанні творити добро на благо рідного Києва, заради процвітання нашої незалежної України!

З повагою,

Київський міський голова Олександр ОМЕЛЬЧЕНКО.

Фотофакт

Фото Сергія КУЗНЄЦОВА (Укрінформ).

Щасливо розпочнеться новий, 2003 рік для десятирічного киянина Максима Грохотова і його однолітка Сашка Олексеюка із Славутича. У різдвяну лотерею, проведену одним із благодійних фондів, вони виграли… путівки до Іспанії.

На знімку: розіграш путівок — лиш один із сюрпризів, що чекали дітей-«чорнобильців», які стали учасниками веселого зимового свята у столичному Молодому театрі.

Нова «фінансова конституція»: скромно, зате реально

Парламентська хроніка

Вечірнє засідання 26 грудня

І голова профільного парламентського комітету Петро Порошенко, і Перший віце-прем`єр, Міністр фінансів Микола Азаров не раз наголошували на досягненні великого компромісу у визначенні стратегічних напрямів бюджетного фінансування. Образно кажучи, за ніч урядовцям і депутатам вдалося більш-менш прийнятно розділити передбачені другим читанням 52 мільярди гривень з доходної частини бюджету-2003 і шляхи наповнення видаткової частини у 50 млрд. 20 млн. гривень. Скромний, але реалістичний — такою була загальна оцінка документа. За словами головного бюджетника ВР, уперше покладено край ганебній практиці залікового фінансування будівництва житла для військовослужбовців, уперше серйозно напрацьовано механізм для роботи уряду з державним боргом. Новація — реальні кошти для фінансування не лише витрат на прокладання й утримання стратегічних доріг, а й на місцеві (в автомобілістів має дух перехопити!). Пріоритетне фінансування ПЕК, аграрного комплексу, науки і освіти. Щоправда, довелося скоротити видатки Мінпромполітики, «відмінусувати» 40 млн. від вугільної галузі.

Це не означає, що обійшлося без гострих запитань окремих депутатів, які досить багатообіцяюче «гасив» у відповідях з трибуни Перший віце-прем`єр. Перед голосуванням вдалося навіть знівелювати несподіваний закид представника фракції СДПУ(о) Н. Шуфрича, який на загальний подив просив уточнити, чи вдасться за рахунок такого бюджету підвищити зарплату бюджетникам... вдвічі. (П. Порошенко з парламентської трибуни звернув увагу, що досі СДПУ(о) виступав за реальні показники в бюджеті, а тут такий поворот, тому закликав утриматися від політики подвійних стандартів. Багато хто з депутатів розцінив той «поворот» як спробу збурити налагоджену роботу парламенту). Цю злагодженість засвідчили результати голосування за бюджет-2003 — за прийняття у третьому читанні проголосували 336 народних обранців (46 —проти), за документ у цілому — 348 (не зважила за потрібне підтримувати фракція КПУ). До речі, парламентарії відмовилися вносити зміни до закону про бюджет 2002 року, щоб, як вони пояснили, не брати на себе відповідальність за секвестрування бюджету, до якого вдався попередній уряд.

Присутньому на засіданні главі уряду Віктору Януковичу залишилося подякувати за плідну співпрацю і пообіцяти до початку лютого подати на розгляд ВР програму діяльності нового уряду.

Неабияку солідарність проявили представники парламентської більшості й меншості під час повторного розгляду з пропозиціями глави держави низки законопроектів. Як наслідок — скасували чинність законів про порядок звернення до Конституційного Суду з деяких питань та про оренду державного і комунального майна (останній давав можливість орендаторам «качати права» власникам майна). Попри сильне телелобі, «з носом» залишили парламентарії і власників телеканалів — проголосовано за зміни до Закону «Про рекламу», чим заборонили рекламу й анонси під час показу кіно- та телефільмів.

Перед тим, як прийняти основний фінансовий закон наступного року, парламентарії на пропозицію лідера соціалістів Олександра Мороза повернулися до звернення ВР на адресу Верховного і Київського апеляційного судів з приводу засудження молодих учасників подій 9 березня 2001 р. За документ, що закликає високі судові інстанції до об'єктивності й гуманності, уникнення виконання чиїхось політичних замовлень під час розгляду судового рішення «голосіївської Феміди». Отож він став другим документом на цю тему, адже на денному засіданні було проголосовано за направлення відповідного депутатського запиту. А ось інформації Міністра внутрішніх справ і Генпрокурора парламентарії на 16-ту годину не дочекалися. Голова профільного парламентського комітету В. Мойсик сказав, що перший високопосадовець хворіє, другий у відрядженні в Одесі, тому пообіцяв зв`язатися з ними до вечора з тим, щоб вони з`явилися у сесійній залі наступного дня.

До речі, про Феміду — на прохання Голови Верховного Суду В. Маляренка парламентарії повернулися і до питання затвердження суддів різних рівнів, незважаючи на відсутність кандидатів у сесійній залі. Поповнивши у такий спосіб лави Феміди, депутати тут же їх зменшили на одну особу — погодилися на звільнення за негідний вчинок судді з Херсонської області. Але представники «Нашої України» не раз у виступах застерігали, що фракція не братиме участі у таких голосуваннях, доки С. Ківалов керуватиме Вищою радою юстиції на громадських засадах (таке «аматорство», на думку депутатів, може дати суддям підстави не вважати легітимними рішення і ВРЮ, і ВР).

Загалом, хоч би як деякі ЗМІ, особливо телеканали, вправлялися у змалюванні песимістичними тонами останнього «перемир'я» у ВР частини більшості з опозиційною меншістю, а відтак і продуктивності роботи ВР, цього дня парламентарії, як кажуть, наче по маслу голосуванням визначилися майже з усіма внесеними до порядку денного законопроектами. Понад те, додатково внесли ще деякі нагальні, після чого навіть лунала пропозиція завершити засідання до 18-ї години.

Анатолій БЕНЬ.

Під завісу працювали злагоджено

Ранкове засідання 27 грудня

На останньому пленарному засіданні Верховної Ради 2002 року було зареєстровано чи не рекордне число народних депутатів — 419. Голова Верховної Ради Володимир Литвин за згодою парламентаріїв, бо це не входило в порядок денний, оголосив їхні запити до керівників держави та державних установ з різних питань. Головуючий також поінформував про вихід народних депутатів Сергія Бондарчука і Олександра Абдулліна з «Європейського вибору» і входження останнього до фракції СДПУ(о).

Далі народні депутати проголосували за те, щоб у цей день одночасно з обговоренням питань, включених до порядку денного, прийняти стосовно них і відповідні рішення. Погодилися також парламентарії відвести 30 хвилин для виступів і заяв народних депутатів.

Після цього сесія розпочала роботу над порядком денним.

Першим пунктом у ньому стояла інформація Міністра внутрішніх справ і Генерального прокурора про інцидент з народним депутатом Михайлом Волинцем під час засідання Голосіївського місцевого суду Києва 25 грудня 2002 року.

Цілий блок питань у порядку денному було відведено обговоренню законопроектів про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2002 рік» (щодо підтримки аграрників, буровугільного комплексу, перерозподілу коштів Департаменту страхового фонду документації тощо).

Із заключним словом виступив Голова Верховної Ради Володимир Литвин, котрий привітав народних обранців і український народ із наступаючим Новим роком.

Пленарний 2002 рік Верховної Ради закінчився традиційним шаховим турніром. Після новорічних свят депутати працюватимуть з 8 по 10 січня у комітетах, а з 14 по 17 січня — у пленарному режимі.

Анатолій КАРАСЬ.

Нові спільні плани

Посилити наступного року співробітництво планують Сполучені Штати та ГУУАМ — регіональна організація, що об'єднує Грузію, Україну, Узбекистан, Азербайджан та Молдову. Домовленості про це було досягнуто у Вашингтоні під час зустрічі помічника держсекретаря США з європейських та євразійських питань Елізабет Джоунс та послів цих п'яти держав. В ухваленій за результатами переговорів спільній заяві йдеться про наміри працювати разом над конкретними багатосторонніми проектами, які сприяли б підвищенню регіональної безпеки та економічному розвитку. Зокрема, передбачається вивести на новий рівень співпрацю у сферах торгівлі і транспорту, покращення прикордонного та митного обслуговування, в боротьбі проти тероризму й організованої злочинності, транспортування наркотиків.

Закон України

Про внесення змін до Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом»

Верховна Рада України **постановляє:**

І. Внести до Закону України від 28 листопада 2002 року «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом» такі зміни:

1. У частині другій статті 5 слова «встановлює процедуру проведення такого» замінити словами «з урахуванням вимог чинного законодавства і нормативно-правових актів Уповноваженого органу встановлює правила проведення внутрішнього фінансового».

2. У статті 6:

абзац третій частини третьої доповнити реченням такого змісту:

«Суб'єкту первинного фінансового моніторингу надається також копія легалізованого витягу торговельного, банківського чи судового реєстру або засвідчене нотаріально реєстраційне посвідчення уповноваженого органу іноземної держави про реєстрацію відповідної юридичної особи»;

частину п'яту викласти в такій редакції:

«У разі якщо особа діє як представник іншої особи, або у суб'єкта первинного фінансового моніторингу виникає сумнів стосовно того, що особа виступає від власного імені або вигодоодержувачем є інша особа, суб'єкт первинного фінансового моніторингу зобов'язаний за правилами цієї статті та положень інших законів, які регулюють цю процедуру, ідентифікувати також особу, від імені якої здійснюється фінансова операція або яка є вигодоодержувачем».

3. Частини третю і четверту статті 7 виключити.

4. У статті 8:

в частині шостій слова «на підставі проведення внутрішнього фінансового моніторингу відповідно до статей 5 і 12 цього Закону» виключити;

частину дев'яту доповнити словами «за винятком випадків, передбачених статтею 13 цього Закону».

5. У статті 12:

в абзаці першому слово «зокрема» виключити;

в абзаці першому пункту 1 слова «законної мети» замінити словами «законної мети, зокрема»;

в абзаці першому пункту 2 слова «цієї особи» замінити словами «цієї особи, зокрема»;

в абзаці першому пункту 3 слова «цим Законом» замінити словами «цим Законом, зокрема»;

доповнити частиною другою такого змісту:

«Внутрішній фінансовий моніторинг може здійснюватися й щодо інших фінансових операцій, коли у суб'єкта первинного фінансового моніторингу виникають підстави вважати, що фінансова операція проводиться з метою легалізації (відмивання) доходів».

6. Статтю 14 доповнити абзацом такого змісту:

«видавати нормативно-правові акти, необхідні для виконання ним завдань та функцій, передбачених статтею 13 цього Закону».

ІІ. Цей Закон набирає чинності одночасно із набранням чинності Законом України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом».

Президент України Л. КУЧМА.

м. Київ,
24 грудня 2002 року.
№ 345-IV.

Шановні народні депутати України!

Рада Всеукраїнської професійної спілки народних депутатів України у Верховній Раді України та профспілкової організації народних депутатів України IV (XV) скликання вітають вас з Новим 2003 роком та Різдвом Христовим.

Бажаємо вам здоров'я, успіхів, особистого щастя та творчої наснаги.

Ситуація

Ялинкові пристрасті

Поліські райони Рівненщини потерпають від лісокрадів — лише цього року працівники лісової охорони та відомчої міліції державного лісогосподарського об'єднання «Рівнеліс» затримали 594 осіб. Зловмисники завдали державі збитків на 390 тисяч гривень. Але ні штрафи, ні навіть кримінальна відповідальність їх не лякають. Схоже, ризик вартий того.

Так, тільки під час одного передноворічного рейду в Рокитнівський район податківці, міліція та працівники ДЛГО «Рівнеліс» на приватних пилорамах, у лісосмугах вилучили понад 100 кубометрів пиломатеріалів і деревини, на які не було документів, що підтверджували б законність їх походження.

Олександра ЮРКОВА.

Рівненська область.

Два сценарії

Основною причиною погіршення відносин між Україною і США є не скандал з «Кольчугами», а поведінка української влади всередині країни протягом 2002 року. Так вважає голова Комітету Верховної Ради з питань євроінтеграції, екс-міністр закордонних справ Борис Тарасюк. На його думку, у 2003 році скандал з «Кольчугами» поступово «пригасатиме», водночас у наступному році для України реальні два сценарії зовнішньої політики. «Якщо нічого не зміниться у поведінці української влади, це може загрожувати ускладненням, якщо взагалі не заморожуванням стосунків з міжнародними фінансовими установами і США. Це також загрожує відстороненням від процесів розширення ЄС», — зазначив Тарасюк в інтерв'ю журналістам. Він вважає: якщо влада не почне демократичні перетворення, Україну також «чекає фундаментальна здача національних інтересів у відносинах з Росією». Прикладом цього він назвав створення українсько-російського газового консорціуму. «Другий сценарій можливий у разі зміни поведінки влади. Якщо вона схаменеться, якщо буде змінено інституції демократії, встановлено правову державу, забезпечено свободу ЗМІ, тоді можна сподіватися на покращення відносин з ЄС, НАТО та США. Але для цього потрібно або зміни влади, або її поведінки».

З НОВИМ РОКОМ!

Ми змінюємо історію, історія змінює нас

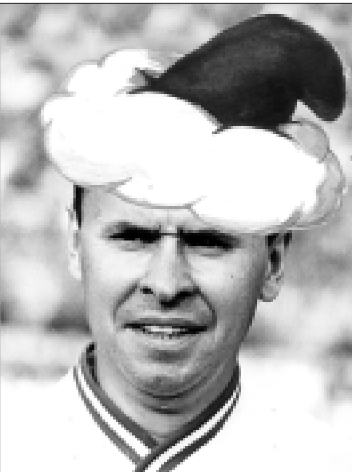
Тоді, 12 років тому, коли ми працювали над першим номером «Голосу України», час був такий, що мало хто з нас не жив солодкими передчуттями змін на краще. Ми ходили на мітинги, на яких можна було говорити про себе багато приємного, і вірили, що для заможного й щасливого життя нам бракувало тільки волі. Ми вірили, що на нашій багатій землі зуміємо виростити врожай, якого гідні. Нам хотілося тоді, щоб швидше настав час, коли не треба буде стояти в чергах за пральним порошком і можна без перешкод мандрувати світом. І ми ще не замислювалися, що на зламі навіть не двох систем, а двох світів, двох космосів буття, нічого не буває само собою, а те справедливе для всіх і щасливе суспільство, якого прагнули, будуватимуть не самі лише ідеалісти, а й ті, хто дбав насамперед про власну кишеню або «хатинку» в теплих краях про всяк випадок. І що паляниця, звична вартість якої була 16 копійок, насправді коштує набагато дорожче — саме стільки, скільки коштує. Це ті університети, науку яких ми болісно проходимо й досі.

...Минуло 12 років, і сьогодні ви, шановні наші читачі, читаєте 3000-й випуск нашої газети. Нашої, бо чимало з вас пройшли цей шлях разом з нами від першого номера газети й до тритисячного. Але коли ви передплатили її лише минулого тижня, то це не змінює нашого ставлення до вас. Всі ви — наші найкращі цінителі, за що наш журналістський колектив вам вдячний. Сьогодні ми озираємося назад у нашу новітню історію і розуміємо, що багато в ній ми разом з вами могли б зробити краще й достойніше. Але ми змінюємо історію, а історія змінює нас. І вчить. Це означає, що ми побудуємо суспільство, якого гідні.

Влада — Радам!

ГОЛОС України

Газета Верховної Ради Української РСР ◆ № 1 ◆ 1 січня 1991 року ◆ Ціна 10 коп.

Блискучий півоборонець Геннадій ЛИТОВЧЕНКО — *найкращий (за версією «Голосу України») український футболіст 1990 року — в інтерв'ю нашому кореспондентові тоді сказав:*

— Дуже хочеться, щоб був свій чемпіонат, своя збірна. Щоб вона і українські клуби виступали в головних міжнародних змаганнях. Але на шляху до незалежності є багато перепон. Утім, сидіти склавши руки гріх. Треба наполегливо боротися за здійснення власних ідей...

— Либонь, тішитесь тепер, що задумане здійснилося, і український футбол ось уже дванадцять років іде своїм шляхом? — запитую пана Литовченка, котрий зовні мало змінився за цей час.

— Мені пощастило пограти і за національну збірну, і за свої клуби, коли повернувся з Греції. Завершивши кар'єру гравця, працював тренером. Певний час очолював колектив вищої ліги. Тепер допомагаю моєму другові і партнерові по збірній та київському «Динамо» Павлові Яковенку у молодіжній команді України (U-21), а ще працюю тренером з юнаками.

— Можна сказати, цілком задоволені?

— Не зовсім. Знаєте, незалежність — чудовий стан. Її варто цінувати найбільше. Але водночас ми непомітно потрапили до своєрідної... залежності. Адже почали завозити в Україну силу-силенну іноземних футболістів. Щоправда, є серед них такі, на котрих можна рівнятися. Та переважна більшість, м'яко кажучи, — сіренькі. У нас своїх таких — повний город. Виходить, що справа не варта заходу. То навіщо витрачати стільки грошей.

— А перспективні в нас є?

— Безперечно. Україна завжди славилася футбольними талантами, і вони, слава Богу, не перевелися. Я працюю в училищі фізкультури (колишній республіканський спорт-інтернат). Там є чимало здібних юнаків, які за відповідного ставлення до них можуть стати хорошими майстрами. До речі, і в молодіжній збірній України є таланти. Вони, повторюю, не гірші, а може, й сильніші за «легіонерів», котрі виступають сьогодні в тому-таки «Динамо».

— Виходить, що нашим важко пробитися через заслони іноземців?

— Так. Раніше як було: заграв добре в дублі, і тебе починають готувати до основи. Надають можливість готуватися разом з елітою, поступово опановувати цю кухню. А тут виходить, що всі три динамівські команди існують окремо. Просто не бачу, як молоді можуть потрапити до першого колективу.

— Висновок: треба запроваджувати обмеження на кількість іноземних гравців у клубах?

— Однозначно. Нехай це будуть не три, а п'ять футболістів. Але варто вже щось робити, бо від такої ситуації потерпає національна збірна.

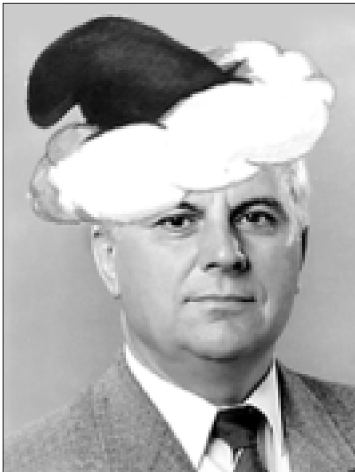
— Отже, проблеми є. І не тільки з легіонерами. Більшої уваги потребують дитячо-юнацький футбол, наші клуби. А от яким ви бачите майбутнє українського футболу, скажімо, ще через дванадцять років?

— Якщо наголос робитимемо на своїх футболістів, то можна сподіватися на справжній розвиток і вагомі досягнення.

— І останнє запитання. Тоді, в останні дні 1990 року, ми говорили і про вашу доньку Вікторію, прогнозували її спортивні захоплення. Пробували вгадати, чи піде дівчинка шляхом матері Ольги —відомої спортсменки і тренера з художньої гімнастики. То що тепер?

— У мене вже дві донечки. 16-річна Вікторія — майстер спорту з тенісу. Молодша, 11-річна Анастасія, також обрала ракетку і ні в чому не хоче поступатися старшій сестрі...

З гостем розмовляв Віктор БРАНИЦЬКИЙ.
Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

Леонід КРАВЧУК, перший Президент України, а в січні 1991-го — Голова Верховної Ради України в інтерв'ю першому номеру «ГУ» назвав найбільшою заслугою Верховної Ради те, що ми не допустили пролиття крові. Хоча небезпека така була. Тоді на сторінках газети він пригадував, як на початку жовтня 1991 року під стінами парламенту зібрався, з одного боку, народ, а з другого — міліція, озброєні люди, теж вимотані, теж на грані: «Тоді мені казали: «Давай команду, наведемо порядок». А я відповів: «Я цього не зроблю». І дехто дорікав: влада ж має бути сильною». Нині ми запитали у Леоніда Макаровича:

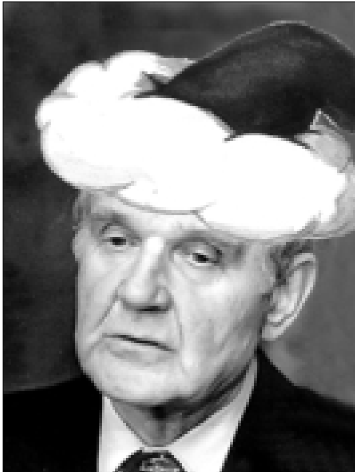
— Чи має влада сьогодні бути сильною, і чи потрібно комусь давати команду «навести порядок»?

— Влада завжди має бути сильною, розумною і далекоглядною, виваженою. Влада, яка в основу своєї діяльності кладе національні стратегічні інтереси народу, держави, нації. Така влада користується повагою і підтримкою людей. А просто поняття «сильна влада» — ще не визначає всієї її сутності. Якщо влада буде слабкою, то вона не зможе провести свої розумні рішення у життя. Але обов'язково має бути поєднання «сильна і розумна» — розумні рішення для втілення в життя вимагають сильної авторитетної влади.

І тепер ні в якому разі не можна давати команду «навести порядок». У нашій державі вже є інститути влади, досвід, традиції, тобто всі важелі, які можна застосувати, спираючися на закон. Урешті-решт уже є закони, є Конституція. Коли ми почали будувати державу, на зорі незалежності, не було ні законів, ні Конституції, тому й говорили, що треба вживати якісь рішучі кроки. А зараз не треба кидати фрази перехідного періоду або початку життя держави, коли вона вже має власний досвід і здобутки. Тепер треба діяти за Конституцією і законами, захищати конституційний лад.

— А що ви вважаєте найбільшим досягненням року, який минає, а що — його невдачею?

— Важливо те, що економіка почала давати ознаки руху вперед. Важливо, що ми зрозуміли: нам потрібно діяти разом — уряду, Президенту і парламенту. Але це осягнули поки що не всі. Ми вже поступово починаємо розуміти, що всі повинні бути єдині у досягненні конкретних цілей, які торкаються життя народу. Ми вже відійшли від ейфорії. Раніше маленькі відсотки зростання видавали за великі здобутки, за сталий розвиток, а тепер уже розуміємо, що це не так. Найбільшим успіхом цього року є те, що влада і народ здали ще один іспит на зрілість. Їх попереду буде ще чимало. А невдачею є те, що декларували подолання бідності, а в результаті — бідність зростає.

Ігор ЮХНОВСЬКИЙ, старійшина української політики, народний депутат України чотирьох скликань, 12 років тому в інтерв'ю для першого номера газети «Голос України» на запитання, якою має бути Україна в новому році, щоб у ній нарешті остаточно встановилася злагода, відповів: «Вона має бути демократичною, ліберальною державою із соціалістичним і з капіталістичним укладами в розумній пропорції». Нині ми запитали Ігоря Рафаїловича:

— Яким є шлях до злагоди сьогодні?

— Цей шлях єдиний — повага до думки народу. Ту повагу було висловлено на виборах. Партії, які набрали відповідну кількість голосів, повинні посісти відповідне місце в парламенті та уряді. Доти, доки воля народу не враховуватиметься, не буде порядку в державі. Але найважливіше — Президент має бути гарантом прав народу, слугою народу.

А гасло про розумне поєднання соціалістичного і капіталістичного укладів актуальне завжди. Будь-яка країна світу, яку називаємо цивілізованою, європейською, має отаку розумну пропорцію: з одного боку, приватні власність і конкуренцію, а з другого, — управління з боку держави. Держава і уряд мають дуже чітко орієнтуватися в тому, як розвивається господарство і відповідно схиляти напрям його розвитку в той чи той бік. Такий контроль з боку держави і парламенту є ознакою соціальної, тобто соціалістичної частини управління. Крім того соціалізм передбачає планування — а планування повинно бути в кожній державі. Радянський соціалізм передбачав плановий розподіл продукції, що саме і було неправильним. Це має відбуватися згідно з конкуренцією та пропозицією і попитом, які виникають у державі. Тобто для того, щоб побудувати нове суспільство, мають бути розумні пропорції капіталістичного і соціалістичного. Суспільство не буде лише капіталістичним чи лише соціалістичним, але матиме ознаки і одного, і другого.

— Що є найбільшим досягненням 2002 року, а що — невдачею?

— Найбільшим досягненням є, безперечно, перемога «Нашої України» на виборах. А невдачею — невміння керувати державою.

Записала Юліана ШЕВЧУК.

...70 років потому

Нас урятував директор

Говорить Григорій Антонович Гаращенко, ветеран війни, 1919 року народження, новий 1933-й рік зустрічав у селі Яблунька Поліського (тоді Кагановицького) району на Київщині.

— Як відзначали Новий рік? Та ви що?! Не було чим відзначати. Тим паче, що перед тим, восени, вирішено було ліквідувати хутірські колгоспи. Цим займалися червоноармійці, все позабирали, отже, до нового року на нашому хуторі Грива із 70 дворів половина вимерли. Пригадую, після нового року була відлига, і люди кинулися на Вільчу, де на складах гнив вивезений хліб. А енкаведисти зустрічали їх там зі зброєю, моєму братові прострелили руку. Я ходив до школи в Яблунці, там були чудовий завшколою (по-нинішньому директор) Іван Степанович Кордун, учитель Гірник, учителька Ксенія Іванівна Кириченко. Вони якимось чином знайшли змогу підгодовувати учнів прямо в школі. Багатьох із нас це врятувало, але не всіх. Той чи той учень уранці не приходив до школи. Директор казав: «Грицю, збігай, подивись, що там?» Я прибігаю, а там у хаті всі померли, а піч ще тепла! Коли восени 1933-го почався новий навчальний рік, нас у класі лишилося із 24 учнів рівно половина. Кордуна дуже шанували в селі, коли він ішов вулицею, навіть старі люди знімали перед ним шапки. Ото він нас урятував. А його не врятував ніхто: згодом його й Гірника розстріляли як ворогів народу, а Ксенію Іванівну кудись вислали...

Консульство готується до новосілля

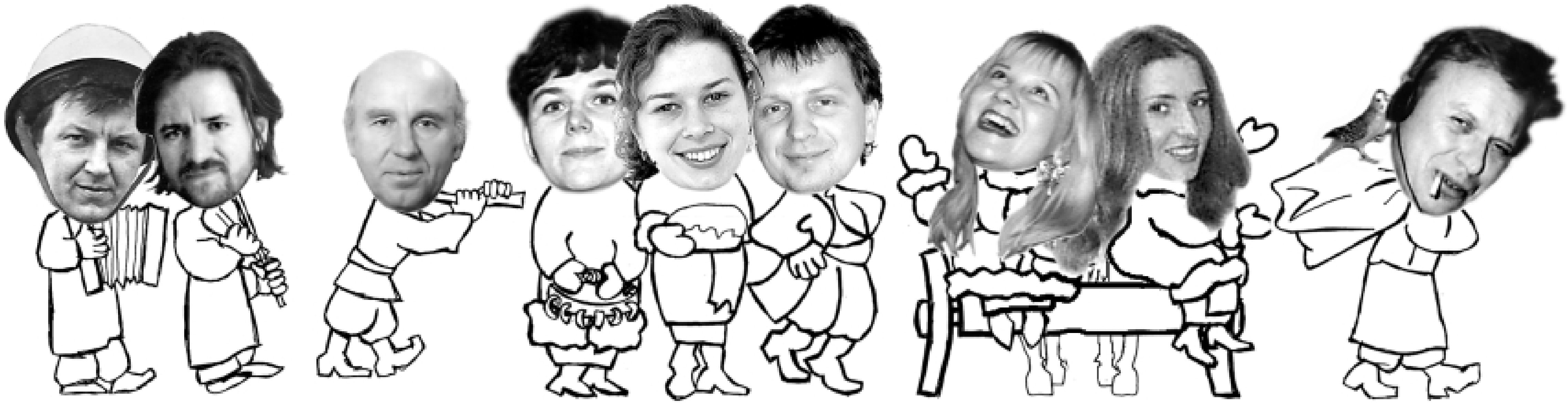
Напередодні Нового року консульство Російської Федерації у Харкові зробило саме собі чудовий подарунок — в'їхало до відреставрованого колишнього дворянського особняка в історичному центрі міста, по вулиці Ольминського. Ну, а першими офіційними особами, які переступили його поріг, стали священики. Вони освятили новий будинок консульства. Дата урочистого відкриття дипломатичного представництва ще не відома. Імовірно, що консульство розпочне роботу наприкінці грудня. На церемонії очікують посла Росії в Україні Віктора Черномирдіна.

Російський консул Анатолій Корсун стверджує, що освячення нового будинку має допомогти дипломатам у роботі. Консульство обслуговує шість областей Східної України. Щодня сюди приходитиме не менш як двісті осіб.

Нова резиденція, пам'ятка архітектури, віднині належить Російській Федерації. Консул підкреслює, що під час реконструкції особняка будівельники і реставратори зберегли всі його особливості.

Микола КОСИЙ.
Харків.

З НОВИМ РОКОМ!

Майже офіційно

Хвала рукам, що пахнуть хлібом, хроном і баклажанами!

Шаблон офіційного підбиття підсумків сільськогосподарського року, що минає, озвучений яким-небудь столичним аграрним чиновником, виглядає приблизно таким чином:

«Згідно з оперативними, щойно отриманими з ланів, зведеннями, селяни входять у новий рік з непоганим заділом: озимими засіяли аж ... млн. га. Крім того, аграріям у найкоротший термін удалося поставити на колеса ... тис. плющилок, перегрібачок, сінокосарок та іншої сільськогосподарської техніки. Як відомо, усе це вже з першими променями весняного сонця вийде в загінки. Хоча є й недоліки. Частково, з вини метеорологів, на сьогодні вимерзло ... млн. га майбутнього врожаю. А в окремих господарствах усе ще не до кінця розуміють аспекти аграрної політики. Інакше як пояснити, що там такі погані справи з ремонтом плющилок?

Але все-таки працівники полів (та й ферм: адже чимало відремонтовано доїльних машин) у всеозброєнні і з оптимізмом дивляться в майбутнє. Вже зараз вони планують засіяти й засадити яровиною ... млн. га. З них тільки під баклажани мають намір відвести ... тис. га. Приблизно стільки ж — під огірки й моркву. Словом, уже восени буде і хрін, і до хрону!»

На загальних зборах Української академії аграрних наук І. Кириленко, який став напередодні Новоріччя віце-прем'єром, а свого часу керував Міністерством агрополітики, підбиваючи підсумки сільськогосподарського відомства, трохи надломив стереотипи — зробив крен на викриття недоліків. Виявилося, хоч і зима, але селянин якщо і тріумфує, то не дуже. За 11 місяців нинішнього року аграрії реалізували збіжжя на 18 відсотків більше, ніж торік, а худоби — на 22 відсотки, водночас доходи в сільгосппідприємствах значно зменшилися. Рентабельність агроформувань за підсумками 2002 року не перевищить 10 відсотків, тоді як 2001-го (коли І. Кириленко був міністром) становила 18,3 відсотка.

Віце-прем'єр шокував збори з трибуни й іншими показниками. У середньому, кожне господарство за свій ратний труд протягом агросезону заробило по 2 тисячі гривень прибутку. Рентабельність молока — мінус 8 відсотків, а м'яса — мінус 35 відсотків, тобто кожна вкладена в тваринництво гривня повернулася 65 копійками: досить, батьку, торгувати, нічим здачу вже давати!

Узагалі з цінами на сільгосппродукцію в році, що минає, трапилася справжня чехарда. На збіжжя вони скотилися на 20 відсотків, яловичина подешевшала на 17, свинина — на 14 відсотків. Якби продукцію реалізували в цінах 2000-го, на селі одержали б на 1,7 мільярда гривень більше.

Здешевлення вирощеного і відгодованого частково пояснюється порожніми гаманцями споживача. Але більше — неправильною аграрною політикою. М'ясомолочна продукція просочується до нас крізь вільні економічні зони. Примiром, заморський фарш, що перебігає дорогу вітчизняному, обходиться виробникам ковбас по 2 гривні 20 копійок за кілограм. Адже іноземний продукт значною мірою дотують. Щоб конкурувати з переробниками, які облаштувалися у вільних економічних зонах, треба щоб неприбутковим, котрі не користуються податковими пільгами, кіло худоби в живій вазі обходилося менше гривні.

У доповіді нового віце-прем'єра І. Кириленка було чимало викриттів, що лякають. А з оптимістичного — пролунала подяка рукам, що пахнуть хлібом (приєднуємося). Спало на думку навіть парадоксальне: неправильно його попередника Л. Козаченка «пішли» перед самим Новим роком. Образ аграрного сезону на стику 2002-го з 2003-м міг би вийти не таким похмурим. Може, навіть була б хвала рукам, які пахнуть... ананасами. А так — ніякого настрою.

Мораль: нема чого напередодні новорічних свят змінювати уряд. Щоб не було нестерпно боляче за бездарно прожитий сільськогосподарський сезон. Першого січня навіть найупослідженіший гречкосій хоче відчути себе людиною.

Валерій ДРУЖЕНКО.

...60 років потому

Феєрверками були залпи гармат

Безперечно, найпопулярнішим тостом у новорічну ніч 1943-го був «За перемогу». Незалежно від того, якою мовою він промовлявся. Втім, якщо і обходилися без навіть дуже скромного застілля (а їх практично не було), це вважалося найкращим побажанням. Вже півроку тривала Сталінградська битва, від результатів якої практично залежали результати другої світової війни та доля світу.

«Вітаю тебе з Новим 1943 роком — роком перемоги над німецько-фашистськими загарбниками», — такі саморобні листівки отримували рідні радянських бійців. Ставали популярними також малюнки «мілітаризованих» ялинок. Замість голок у них були штики, на яких, наче іграшки, висіли ворожі літаки, танки, гармати. Подарунки з фронту складалися з продовольчих пайків, шматків мила та саморобних запальничок. Утім, траплялися й винятки.

А з дому польова пошта приносила зазвичай дитячі малюнки або вишиті полотняні кисети для махорки. Однак і тут все залежало від родини.

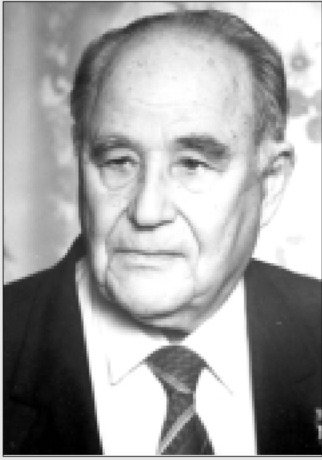
«Ми не святкували Новий рік. Було не до того. Адже практично безперервно йшли бої за Сталінград. Приміром, протягом години один будинок міг переходити з рук у руки. А святковий феєрверк замінювали сліди трасуючих куль та залпи гармат. Хоча, звісно, не забували й про свято. Щоправда, обходилося воно лише поздоровленням командира та побажанням швидшої перемоги над ворогом. Робили й стінгазети», —розповідає ветеран Великої Вітчизняної війни Іван Кіндратович Єсипчук. Мешканець Херсона, на фронт він потрапив у 19-річному віці. Багато чого довелося пережити і побачити. Та й військова спеціальність неабияка — сапер. Проте Іван Кіндратович не лише заміновував і розміновував, а й наводив понтонні мости. Для нього війна закінчилася в 1946 році в Румунії. А згодом — зміна професії. Працював художником у столичних кінотеатрах. Але ще й досі не може забути тих буремних днів. А щодо новорічних поздоровлень, то Іван Кіндратович бажає читачам «ГУ» насамперед мирного неба й міцного здоров'я.

Богдан ДОВНИЧ.

«Гаряча» купіль під ялинкою

Як Леонід Брежнєв у роки війни вимагав від солдатів розмовляти українською мовою

Початок нового 1943 року для 80-річного вінничанина Якова Рекрута, як він каже, нічим особливим не запам'ятався. Ту ніч він, рядовий зв'язківець 271-ї стрілецької дивізії 18-ї армії, провів у прифронтовому шпиталі. «Про новорічну ніч 1944-го, — каже Яків Миколайович, — міг би багато що розповісти. До кінця днів своїх не забуду, як у Карпатах прокладали зв'язок. 15 днів тоді тривали безперервні бої. Кровопролиття було таке жорстоке, що із десяти тисяч солдатів і офіцерів дивізії серед живих залишилося менше однієї тисячі чоловік.

Перед тим ми стояли у лісі під Коломиєю. Дивізія поповнювалася новими силами і технікою. Там, пригадую, нам уперше видали автомати: раніше у бій йшли з карабінами. Жили у землянках. Я вмів непогано малювати, тому раз по раз отримував завдання писати фарбою заклики на кшталт: «Слава вам, руські богатирі!», «Вперед — на Захід!» або «Доб'ємо Гітлера в берлозі!». Місце для написання шукав сам. Це могли бути стіни будинків, навіть хлівів, тільки б були рівні, а головне — на видному місці. Звичайно, такі написи робили російською мовою. Але коли дивізія вступила на територію Західної України, все змінилося.

Точніше кажучи, це сталося після приїзду в розташування наших військ тодішнього начальника політвідділу армії Леоніда Брежнєва. Під час проведення інструктажу, на який викликали, крім політпрацівників, таких, як я, художників, він поставив завдання: усім, хто хоч трохи знає українську, розмовляти нею, а заклики і лозунги виконувати лише на українській. Неважко здогадатися, чому політвідділ вдався до застосування такої, сказати б, тактики — щоб налагодити тісніший контакт з місцевим населенням. Відверто кажучи, на солдатів-українців це також справило позитивне враження: ми із задоволенням спілкувалися бодай рідною мовою.

... А про 1943-й, ще раз повторив співрозмовник, справді не можу розповісти нічого цікавого. Пам'ятаю лише, як нам, пораненим, які перебували у шпиталі, влаштували напередодні Нового року похідну лазню. Таке задоволення на фронті бувало рідко. Місяцями не милися. Тому для нас це було найкращим подарунком.

Дарма, що купіль відбувалася у холоді. Нагріти великий намет, коли на вулиці температура мінус двадцять, було неможливо. Воду гріли у великих металевих діжках. Щоб босоніж не ставати на холодну землю, збили дерев'яні настили. Навіть стік для води зробили. Перш ніж розпалити вогонь, вивели димохід. А про Новий рік нам нагадував запах хвої, він йшов від гілок, які принесли з лісу. Надовго затримуватися в такій лазні, звісно, не було як: від холоду зуб на зуб не потрапляв. Виливали на себе таз води — і хутчіш одягатися.

Війну Я. Рекрут закінчив у Празі, саме там святкував Перемогу. До того був двічі поранений. Повернувшись додому, згодом продовжив навчання в інституті: перед війною закінчив три курси мовного факультету Вінницького педінституту. Але душа його лежала до журналістики, який, зрештою, присвятив більшу половину життя. Заслужений журналіст України Яків Рекрут, мабуть, один із найстаріших власкорів центральних видань. Важко повірити, але він продовжує працювати у «Робітничій газеті», представляючи часопис у Вінницькій області. З Новим роком вас, вельмишановний колего! З легким паром! Не таким, як це було 60 років тому...

Віктор СКРИПНИК.

Вінниця.

Доброго здоров'я скупавшись!

Куди ми традиційно ходимо з друзями

...Звісно — в баню! І не лише на Новий рік

Найголовніша баня Києва (та, що на Малій Житомирській, біля майдану Незалежності) зветься кучеряво: «Товариство з обмеженою відповідальністю «Центральні торгові бані». Останні два слова — давня, ще з 1895 року, історична назва. Цю назву повернув установі її нинішній директор Федір Ромаш. Він тут директором уже дванадцять років. За цей час підприємство комерціалізувалося, стало рентабельним, реставрувалося й розширилося. Тут є кафе-бар з гарячими обідами та кавою, власний магазин продовольчих та супутніх товарів, тренажерний зал, солярій, кабінети: манікюрний, педикюрний та косметичний. Є навіть майстерня, де вам, скажімо, гудзика до штанів пришиють, поки ви будете паритися. А найголовніша гордість — парильні відділення! Тут їх аж п'ять. Два великих, загальних (кожне може вмістити Алі-бабу й сорок розбійників), з чотирма парилками та двома басейнами. І є ще три сауни-люкс вищого розряду, на шість персон кожна. Ще порада: коли паритеся, пийте більше чаю. І все буде гаразд. Фірма гарантує!

Олекса ВАЩЕНКО.
Фото автора.

Новорічний зорепад

Космічні феєрверки рясних зоряних дощів, починаючи з 30 грудня, обіцяють співробітники Кримської астрофізичної обсерваторії. Наукова назва цього видовища — інтенсивне вторгнення потужного метеоритного потоку «Квадратида».

Особливо добре явище спостерігатиметься третього січня. Роздивлятися такий феєрверк найкраще під ранок біля знайомої всім Великої Ведмедиці. Очікується, можна буде побачити понад десять яскраво спалахуючих падінь за хвилину.

Як засвідчує практика, прогнози кримчан заслуговують на довіру, адже з відкритих астрономами світу майже 50 тисяч малих планет-астероїдів п'яту частину відкрили саме вони. А три роки тому Міжнародне планетне товариство подарувало нашим землякам цифрову камеру для спостережень зоряного неба. Вітчизняні астрономи переконані, що їм вдасться зробити ще багато значних наукових відкриттів.

Віктор ХОМЕНКО.

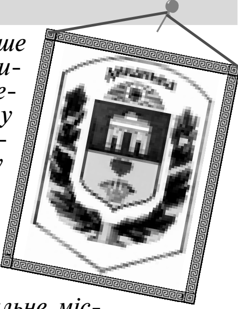
Крим.

З НОВИМ РОКОМ!

Вічна планета Диканька

Антологія малих міст

Диканька — це як красива легенда, більше схожа на казку. Її романтичний образ, вимальований Миколою Гоголем, і досі бентежить уяву мільйонів бажанням хоч раз у житті побувати тут і на власні очі побачити пасічника Панька Рудого, коваля Вакулу та красуню Оксану, хитрющу Солоху і її залицяльників, Солопія Черевика (але без його сварливої жінки), козака Чуба, колоритного Пацюка... Тобто самому доторкнутися до невмирущого національного духу і прадавніх звичаїв. Диканька — це також і реальне містечко з багатою і суперечливою історією, славними й звучними іменами, цілими поколіннями земляків — працьовитих, добрих, співучих, жартівливих...

«Багат і славен Кочубей...»

Шляхом із Полтави на Суми ліворуч Диканька: Тріумфальна арка — її своєрідна візитка, а сам пам'ятник єдиний в Україні бутафорський символ перемоги над французами у війні 1812 року. Хоча саме містечко, як загалом і наша країна, до тієї кампанії жодного стосунку і не має, а спорудили його 1820 року за проектом академіка архітектури Луїджі Руска на честь приїзду царя Олександра I як парадний в'їзд у Кочубеївський маєток. Під лісом — старовинна Миколаївська церква з сімейним некрополем княжої родини. Її настоятель отець Василій повідав історію, оброслу легендами і переказами...

У сиву давнину, ще за гетьманщини, в лісі на пеньку загадково з'явилась ікона Святителя Миколая. Здивовані прочани перенесли її до церкви в селі та наступного ранку ікону знову знайшли на старому місці. В окрузі поповзли чутки про її чудотворність і саме на цьому місці спорудили Божий храм: спершу дерев'яний, а затим, у 1794 році, зодчий Микола Львов коштом родини Кочубеїв, які вже тут володарювали, звів кам'яну —ротондальної форми з подвійним куполом (уперше в храмовому будівництві, бо знаменитий Казанський собор у С.-Петербурзі з'явився набагато пізніше). Церква зазнала горя і руїн, була навіть атеїстичним музеєм, але вистояла. І хоч нині чудодійна ікона перебуває у фондах Полтавського художнього музею (ніби на реставрації), сюди нерідко заїжджають і знатні прочани. Вважається, що храм... фартовий на кар'єру і це можуть підтвердити навіть нинішні Президент, екс-Прем'єр-міністр, голова облдержадміністрації... Вони, і не лише вони, ставили тут перед образами свічечки, ще не перебуваючи на владному олімпі...

Далі дорогою, під вартою осокорів, мав би бути і власне маєток Кочубеїв, найбагатших вельмож Росії та Малоросії, за нинішніми мірками — олігархів. Та щербата асфальтівка упирається в... паливний склад і шкуродерню. В полум'ї громадянської війни згинуло все: багатюща книгозбірня, картини, скульптури, меблі червоного дерева, килими, гобелени і сам палац. Вогонь палав дві ночі й один день і видно його було на 50 верст. Не знищив лише історію...

Нікому достеменно не відомо, якими вітрами рід Кочубеїв закинуло в ці краї. Директор місцевого історико-краєзнавчого музею, журналіст Василь Скорик відстоює гіпотезу, що, найвірогідніше, кримський татарин Кочук-Бей з'явився тут у XVII столітті. Тоді, власне, вперше і згадується Диканька в писемних джерелах як місце боїв за гетьманську булаву між Мартином Пушкарем та Іваном Виговським, а трохи пізніше — Петром Дорошенком та Іваном Брюховецьким (січ на Сербиному полі у 1668 році). Він прийняв православне хрещення під іменем Андрій та, за переказами, на другому поверсі палацу була недоступна для челяді кімната, де чоловіки поклонялися чи то Магомету чи то Сонцю... Кар'єру рід зробив стрімку й блискучу: були в ньому міністри, князі, графи, які ріднилися з не менш знаними сватами — Жеченками, Яновськими, Безбородьками, Милорадовичами, Галаганами, Капністами. Можна напевне стверджувати, що ці родинні клани володіли ледве не всією Лівобережною Україною. Василь Кочубей у 1834 році мав 16566 кріпаків — тобто українських селян! Мешкали вони в селищі й на хуторах у нестерпних умовах. На той час у Диканьці вже було багато броварень, шинків, пасік, згодом з'явились пивоварня, ливарний і селітровий заводи, великі механічні майстерні зі слюсарними, ковальськими та столярними цехами. Ще пізніше відкриваються цегельний і гончарний заводи, паровий млин, сироварна фабрика, хмілярня. На фермах розводили породистих англійських коней, свиней, тонкорунних іспанських овець. А паркова зона довкола маєтку по праву вважалась однією з найкращих у Європі. Російський поет Олександр Пушкін у «Полтаві» описував так:

Багат і славен Кочубей,
Для лук його межі немає;
Там, коней, втіху для очей,
Без вартових він випасає.

Немало в нього хуторів
В садах полтавських
неозорих,
А скільки золотих скарбів
І хутра, срібла та шовків
І на показ, і по коморах!

За великим рахунком, нинішній стан економіки краю тодішньому і в підметки не годиться! Не змінилося за два століття хіба що нужденне життя простих людей...

Оповідки пасічника Панька Рудого

Сестра Миколи Гоголя Ольга згадувала в мемуарах: «Розповідали, що в матері перший син народився неживий, і другий також, так вона за третім з'їздила в Диканьку до Миколи Чудотворця, відслужила молебень; вона обіцяла — якщо син народиться, дати йому ім'я Микола». Неподалік церкви ріс велетенський дуб — «мазепинський», або ще «дуб Марії». Його назвали так тому, що під густим темним шатром старий залицяльник гетьман Мазепа милувався зі своєю хрещеницею, донькою князя Кочубея — Мотрею. Вже перед другою світовою дуб згорів від удару блискавки і коли музейні краєзнавці задумали випиляти на експонат його окоренок, то довелося спаяти в одну шість великих ручних пилок. На пні могла розвернутися бричка! Більше пощастило його чотирьом молодшим побратимам, хоча і їх вік нараховує щонайменше 600—800 років! І знову Пушкін:

В Диканьці вартою стоять
Дуби, розрісшися крислато;
Про друзів посланих
на страту,
Вони нащадкам гомонять.

Гоголь під ними не раз і не два проїжджав. Та більше «молодий панич Яновський» любив бувати в іншому кінці містечка — на Личківці, де жили козаки. Тут, до речі, вони мали і свою церкву — Троїцьку (стиль барокко, 1780 рік). Подейкують, що її купол власноруч розписав коваль Вакула, особливо ж огидно зобразив нечестивого, що той йому і мстився, доки парубок його не провчив різками. «На стіні збоку намалював Вакула чорта в пеклі, такого гидкого, що всі плювали.., а молодиці підносили дитя до картини і говорили: «Он бач, яка кака намальована!..» Інші сільські кутки — Нараджівка, Чигрівка, Воронянка пани вже покріпачили. А тут — старі запорожці стерегли баштани і просто біля куренів приймали, пригощаючи кавунами і динями, хлібним сирівцем та грушевим квасом. «... А меду, і забожуся, кращого не знайдете... чистий, як сльоза, або кришталь дорогий... А пироги... сахар, справжній сахар!.. А масло так і тече по губах... Або, чи не траплялось вам, часом, їсти путрю з молоком?.. просто насолода та й годі...» І розповідали про старовину, а майбутній письменник усе слухав і запам'ятовував, збирав у вузлики враження і згодом лише писав. Чого вартий Пузатий Пацюк, праобразом якого, за твердженням старожила Івана Кодака, був дід Пащенко (його онука він ще застав живим). Той видавався скоріше ширшим, ніж довшим — ніби бочка суне вулицею. Ходив у безрозмірних полотняних шароварах: увесь тиждень на один бік, а в неділю зодягав навиворіт, бо так вони здавалися йому чистішими. «... Спав він три чверті дня, їв за шістьох косарів і випивав за одним духом мало не ціле відро, а, втім, було куди і влізти...» Кращої натури від диканської, колоритніших постатей годі було й шукати чи вигадувати. Вона присутня навіть у тих творах, де її ніби й немає, бо вона вже була в його генах. Він прославив її на віки, а вона зробила його знаменитим на весь світ. І пам'ятає завжди, він і сьогодні, здається, живе тут, поруч...

У вирі війн і революцій

Щастило Диканьці на Микол у різні роки й століття. Випускник «львівської Сорбонни» журналіст Микола Босак, закинутий у місцеву районку «невдячним» брежнєвським розподілом, саме тут відкрив для себе «планету Диканьку» і повідав про неї всій країні нарисом-есе. І зробив це так професійно, відкрито, чесно, мило і тепло, як це вдавалося хіба що його класику-тезці. Частково диканські перелоги спробував підняти і американський публіцист Альберт Ріс Вільямс...

Задля повної об'єктивності: у перший приїзд до Країни Рад по гарячих слідах ленінської революції він намагався відкрити її романтику для свого народу через події в столиці Росії й спілкування з її вождями. Якою мірою це йому вдалося, однозначно сказати важко. Та, мабуть, не всі пересічні американці читали ці дорожні нотатки, бо так і не зійшли з наїжджених капіталістичних колій, а спеціальна комісія сенатора Овермена гнобила журналіста «за більшовицьку пропаганду», вкотре підтвердивши статус Америки як «найдемократичнішої» країни на планеті. Під час другого приїзду янкі до «совєтів» восени 1924 року всесоюзний староста Михайло Калінін спровадив його «на червону натуру» до Диканьки, та той чомусь «супротивився» й описав звідси для своїх заокеанських читачів не винятково переможний поступ Жовтня, а історію, етнографію, культуру та звичаї місцевого люду, і тим самим остаточно не потрапив на пропагандистський гачок...

Із Полтави його привезли підводою і поселили в тамтешнього інтелігента фотографа Гаруса, бо той культурний і нужник мав з дощок. Спершу американець був у Диканьці дивом, а згодом став своїм, і почали його гукати навіть на гуляння. А саме в ті дні місцеві більшовики взялися насаджувати нові звичаї й обряди. У квартироздавача народився син, а в колишнього матроса, наразі секретаря компартосередку, Воронянського — донька, і їм влаштували не хрестини, як усім людям, а «звіздини» — в колбуді. І назвали хлопчика Енгельсом, а дівчинку — Комінтерною. «Хрещеному батькові» Рісу Вільямсу подарували вишиванку і він, щасливий, бігав по сцені, вигукуючи по-українськи: « Я кум! Кум!»...

1923 року Диканька стала районним центром, мешкало в ній 4951 особа, налічувалося 1285 господарств, на які припадало 4058 десятин землі. А по району загалом — 32201 десятина на 36434 жителя. Майже половину з них викосив голодомор 1933-го і сталінські репресії. Дмитро Гармаш, який пройшов через ГУЛАГ, але не зломився, зі сльозами згадував ті часи: «Пальці дверима давили. Свої. Ні за що!» У селищі з'являється перший гучномовець, заклали фундамент будинку культури, стали до ладу вальцьовий млин, молочарня, олійниця, харчосмакова фабрика, шкіряна майстерня... Інакше кажучи, відбудовували ними самими і пограбовану й потрощену кочубеївську промисловість. Затим селян зігнали в колгоспи... Війна забрала у вічність десятки тисяч диканчан і майже повністю зруйнувала господарство. Приміром, в Орданівській сільраді із 1240 хат уціліло 46. На піднятття економіки з руїн пішли десятиліття, головний тягар знову ліг на плечі простих людей. Але вони вистояли. І на початок дев'яностих Диканька розбудувалася, люди зажили більш-менш заможно. Хоч це й не було обіцяне «світле майбутнє», проте всі мали гарантовану роботу і зарплату, хто бажав — учився, в лікарню йшли без своєї подушки, а про наркотики і СНІД чули хіба що по телебаченню. Одне порівняння. У 1990 році селяни району мали майже 20 мільйонів карбованців чистого прибутку (на той час ще не «купонно-дерев'яних», а твердих, коли за один американський долар не давали і 70 копійок!), а нині — мільйон боргів. Іноді здається, що хтось знову поцупив місяць і зорі над Диканькою, так занепадають економіка, соціальна сфера і мораль загалом...

Погляд із космосу

1 квітня 1976 року в Кримській обсерваторії відкрито і офіційно зареєстровано малу планету Диканька. Цікаво, а коли б там існувало життя, що понесли б мої земляки своїм далеким «родичам-диканчанам» у космос? Історію про Кочубеїв і Гоголя. А ще романтично-трагічну долю юної художниці Марії Башкирцевої, твори якої експонуються у Луврі, а в селищі діє картинна галерея її імені. Згадку про літописця Самійла Величка, який саме тут творив історію України. Розповідь про вмілого конструктора-самоука Сашка Запішнього, що власноруч виготовив кілька моделей гелікоптерів і так рано пішов із життя. Описи мальовничих краєвидів: диких хащ (від них пішла і назва містечка) Парасоцького лісу, бузкового і ялинового гаїв, Пустовітової та Жукової балок, Пивоварських ставків; звірів і птахів, які ще не перевелися в поворсклянських околицях. І про головне багатство — людей, які попри всі тягарі, таки залишаються справжніми диканчанами. Вони і в сніг, і в спеку б'ють лихом об землю, бо напевне знають, їхня планета Диканька вічна.

Григорій ГРИНЬ.

Полтавська область.

На знімках: вулиця в Диканьці 100 літ тому (фотокопія з фондів Диканського історико-краєзнавчого музею). Автор герба Диканьки — місцевий лікар, журналіст і поет Віктор Булава.

Настоятель Миколаївської церкви отець Василій.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

З НОВИМ РОКОМ!

За збув сподівів!

Поділитися своїми думками в очікуванні новорічного свята з читачами «ГУ» погодився консультант із бізнес-етикету. Те, що ця людина — професіонал, зрозуміло з першого погляду. Він уже напевне знає, що до ділової установи навіть на «зустріч без краватки» не можна приходити без краватки чи то у трикотажній сорочці, і пояснює невтаємниченим, що No Tie Session не можна розуміти буквально, так само, як і форма одягу Undress (дослівно «без одягу» чи «домашній одяг») не передбачає, що ви з'явитеся голим або у кращому разі в махровому халаті. Декоративну хусточку в нагрудній кишені піджака знавець протокольних тонкощів носить лише після шостої вечора, розуміючи, що то — вечірній аксесуар. До речі, ця хусточка ніколи не повторює кольори краватки (відомо, що такий «комплект» свідчить про недоліки смаку). Отже, слово авторові книги «Дрібниці творять досконалість» Георгію МОНАХОВУ:

> **— Яка різниця між пудрою і діловим протоколом?**
> **— Пудра до лиця, а протокол до лампочки.**
> **(З розмови депутатів Верховної Ради).**

— Під Новий рік кожний із нас мріє. Не менше за інших поринають у мрії й наші політики... Що ж, мріяти нікому не заборонено. Але мрії, звичайно, у всіх різні. Однак у цьому інколи й немарному занятті є й дещо спільне. Приміром, всі ми прагнемо, щоб міцнів авторитет кожного з нас, оточення зважало на нашу думку, щоб міцніла наша держава, щоб її перестали вважати «країною ризику». За те, щоб справдилися всі наші сподівання, ми новорічної ночі піднімемо келихи. Я уявляю собі, що на цю святкову урочистість наші політики прийдуть не у спортивних або клубних піджаках, отих, в яких інколи хизуються в сесійній залі, а в чорних смокінгах з метеликами. Яскраво-блакитні сорочки, котрі зазвичай є формою будівельників, наші державні мужі поміняють на білі, і це, безперечно, надасть шляхетності й солідності їхньому зовнішньому вигляду. Ну а коли раптом у запрошенні буде вказано White Tie, то щоб не повторився випадок, коли урядова делегація однієї з країн СНД прибула на прийом у фраках, запозичених... у музикантів. Здивований розпорядник почав розпитувати, де ж інструменти незваних гостей. А коли з'ясувалося, що це саме і є почесні гості, то господарі довго розмірковували над цим «політичним жестом».

Згідно з етикетом під вбрання White Tie та Black Tie чоловікам дозволено надягати діамантові прикраси (запонки, персні), але щирий, привітний, оптимістичний погляд буде, звичайно, прикрасою коштовнішою, хоча так само несподіваною, — адже ми звикли до національного озлоблено-вимогливого виразу обличчя нашого політичного бомонду.

Як завжди, яскравою плямою будуть дами. Не тому, що впадатиме в очі недоладний макіяж і ненатуральний колір волосся. Відмовившись від звичних трикотажних костюмів, придатних лише для активного відпочинку і світських прогулянок, наші леді вдягнуть подовжені чорні сукні. Це не данина року чорної кози, а просто усвідомлення того, що саме такою має бути їхня форма одягу для прийомів. Свої кольорові сукні з люрексом вони, звичайно, віддадуть доням, а ті переоблять їх на дискотечні вбрання. До речі, леді від політики постануть з непоказними зачісками і з єдиною унікальною прикрасою (адже біжутерія — це також тепер облада дочок). До того ж їм не доведеться нагадувати, як це трапилося з нашою делегацією в США, що натільні православні хрестики непристойно носити на показ, наче прикрасу. Адже в діловому товаристві є атеїсти, іновірці, християни, котрі не визнають вказаного символу, — тож навіщо створювати непотрібний психологічний фон?

Такий екзотичний у своїй витонченості (йдеться не про талію) вигляд наших леді змусить відчути глибоке хвилювання чоловіків, які не насміляться більше виголошувати заяложені тости на кшталт «За прекрасних дам!». До того ж вони, либонь, замисляться: а чи завжди доречно цілувати руки, стояти в позі «рука в кишені»... Одне слово, усі погані манери вони залишать у році, що минає.

Дами більше не займатимуться самообслуговуванням: як і належить, аперитиви їм подаватимуть чоловіки. В аванзалі ніхто не сидітиме — усім відомо, що це поганий тон. Живе спілкування, невимушена розмова — ось що ми тепер опанували досконало! «Петре Григоровичу, як ви відсвяткували Новий рік?» — «Не знаю, мені ще не розповідали»... «Кажуть, що напередодні Різдва всі сни збуваються! От мені наснилося діамантове кольє, і я розповіла цей сон чоловікові...» — «І він вам його подарував?» — «Він купив мені сонник!»

Вишукана світськість стосунків збережеться й у застіллі: чоловіки відсунуть дамам стільці, а ті в цей момент не стоятимуть, зігнувши коліна й озираючись назад...

Щось я надто поринув у мрії! А ну ж так воно й буде? Адже недаремне я написав свою книгу! У всякому разі, побажайте мені, щоб мої мрії здійснилися.

Розмовляла Яна СТАДІЛЬНА.

Фото АП.

Новий рік і в Африці Новий рік. Але зі своїми особливостями. І темношкірий Дід Мороз, що приходить до темношкірих малюків, — не головна відмінність. Так, на святковому столі мешканців Конго і Заїру ви обов'язково знайдете страви з... гусінь. Її збирають у тропічних лісах, де вона плодиться в передноворічний період. Незвичні і новорічні напої. Африканці вилазять на пальму, просвердлюють за допомогою звичайного штопора дірочку в корі дерева і збирають пальмовий сік. У момент збирання це напій, який угамовує спрагу. За кілька годин, після контакту з повітрям, він стає легким білим вином. А через день, унаслідок ферментації та бродіння, це справжній сорокаградусний самогон, який тут називають «баду».

Тверезий розвіз

З нагоди свят, що наближаються, з вівторка і до 2 січня в столиці США запроваджують спеціальну програму безплатного вечірнього розвезення на міських таксі усіх святкувальників. Її офіційна назва — «Тверезий розвіз». Таксі розвозитимуть безплатно з 8-ї вечора до 4-ї ранку і тільки територією Вашингтона та близьких передмість. Окрім того, на кожного такого пасажира виділено суму до 50 доларів. Організатори підрахували, що цього досить для найвіддаленішої поїздки в межах території, що її охоплює програма.

Послугою можуть скористатися лише ті бажаючі, кому більш ніж 21 рік (по досягненні цього віку за законами США дозволено вживання спиртних напоїв). Є іще одне обмеження: безплатне таксі відвозить пасажирів тільки в один бік — з гостини, бару чи ресторану додому, але не навпаки.

... 50 років потому

Щасливе літо 53-го...

Для більшості сивочолих співвітчизників, вихованих у радянському дусі, повоєнний 1953 розбудовчий рік закарбувався в пам'яті сумною датою — смертю «батька народів» Йосифа Сталіна. Проте для патріарха волинської журналістики, колишнього власкора українського республіканського радіо 73-річного Матвія Савича Козачука саме цей «скорботний» рік спрогнозував подальший життєвий шлях.

Новий 1953-й моторний статний парубок з Вінниччини Матвій Козачук зустрів у армійських казармах. Його, одного з найздібніших, згідно з таємним наказом міністра оборони СРСР навчали в спеціальній школі офіцерського вишколу в Луцьку. Молодший сержант Козачук командував взводом мотострілецької дивізії. І керував підлеглими вельми справно. Під час військових маневрів умілого вояку нагородив десятиденною відпусткою й присвоїв звання старшого сержанта сам полководець Іван Конєв. Перед здібним юнаком відкривалася дорога до авіаційного училища в Томську. Його кандидатуру пропонували до навчання в школі військових аташе в Москві. Щоправда, НКВС відхилило кандидатуру, бо він у буремні воєнні роки перебував на окупованій території.

— Звісно, найбільше запам'ятався ажіотаж по смерті Сталіна, — розповідає Матвій Савич. — Якщо не зраджує пам'ять, він помер 5 березня. Уряд оголосив тижневий траур. А наближалося жіноче свято 8 Березня. Пам'ятаю, як багато чоловіків погоріло на тому, що наважилися в траур привітати своїх дружин і матусь. Один з офіцерів навіть дістав догану, бо тихцем відсвяткував жіноче свято. Взагалі, ця сумна дата всіх нас пригнітила. Лише нині розуміємо, що то було звільнення від тирана.

Улітку 53-го на Матвія Савича чекав справжній подарунок долі. Під час армійської служби він запримітив чарівну дівчину і почав зустрічатися з молоденькою Ганнусею з далекої Костроми. Батьки дівчини закінчили війну на Волині. І залишилися тут. Доля звела українського юнака з російською дівчиною. І коли молодший лейтенант демобілізувався, одразу оженився на коханій. Отак 53-й рік став вирішальним для цієї сім'ї, яка виховала двох синів і ростить п'ять онуків... Згодом Матвій почав шукати роботу. Ще за часів служби в армії постійно дописував у дивізійну й армійську газети. Відчував потяг до слова. Вирішив піти в журналістику. Влаштувався на обласне радіо, де пропрацював 18 років. Затим здібного журналіста запримітили в Києві. І Матвій Савич став власним кореспондентом українського радіо на Волині. Понад двадцять років з його вуст на всю Україну лунали новини з озерного краю. Коли ж пішов на пенсію, не відклав перо, а влаштувався на роботу на луцьке міське радіо. І вже працює на цій посаді 13 років. Наступного року Матвій Савич святкуватиме 50-літній ювілей радійної праці.

— Я вдячний долі, що саме того далекого 53-го року мені вдалося осідлати Пегаса, — зізнається Матвій Савич. — Не жалкую про свій вибір. Бо за піввіку в журналістиці став свідком доленосних для рідного краю подій, пізнав сутність людської доброти й порядності, знаю, що таке відповідальність перед співвітчизниками й своєю совістю. Цього й бажаю всім майстрам пера, всім землякам у Новому році. Приємно згадати, що посправжньому починалося моє життя саме того щасливого літа 53-го...

Роман ЖИЖАРА.

Луцьк.

Сургут не Диканька. Але...

Певне, найміцніше бережуть народні традиції у діаспорі. Для українців за кордоном різдвяне дійство — це не просто свято. Це можливість хоч на якусь мить повернутися на батьківщину. Тому українці в Росії до кожного обряду Святвечора та Різдва ставляться з великою пошаною.

Приміром, українці Сургута (Західний Сибір) мають такий звичай: щоразу на Різдво у них збирається гурт колядників, які обходять з колядою всі сім'ї, що входять до місцевого товариства «Українська родина». У кожному домі колядників вітають та запрошують за святковий стіл. Звичайно, таке колядування було б неможливим, якби місцеві українські меценати не допомагали транспортом, оскільки сибірське місто Сургут — це не гоголівська Диканька. Тут, мов козак Чуб, не поблудиш — надто міцні морози. Тому місцевим колядникам допомагає автобусом не Чуб, а Муха Андрій Пилипович, колишній черкащанин, директор будівельно-монтажного тресту №1 «Сургутнафтогазу».

Однак особливо зворушують не так розповіді про Різдво від українських сургутчан, як те, з яким щемом у голосі вони мені про нього розповідали, як згадували колись рідні Івано-Франківськ, Кам'янець-Подільський, Львів, Івангород...

Святкують Різдво по-українському і на Кубані. У станиці Лазаревській, що біля самого Чорного моря (поблизу Сочі), є наші фольклорні колективи: дитячий — «Рушничок» та дорослий — «Покуть». Ними керують Галина Москвичова та заслужений діяч мистецтв України Микола Воропай. Тож на Різдво ці колективи в народному вбранні влаштовують свято в міцевому Центрі національних культур, де є прекрасно оформлена українська світлиця. До речі, ця світлиця — єдине пристанище українців Кубані: більше приміщень, де б українці могли збиратися, в цьому краї немає, та й мову українську тут вивчають лише як... кубанське наріччя.

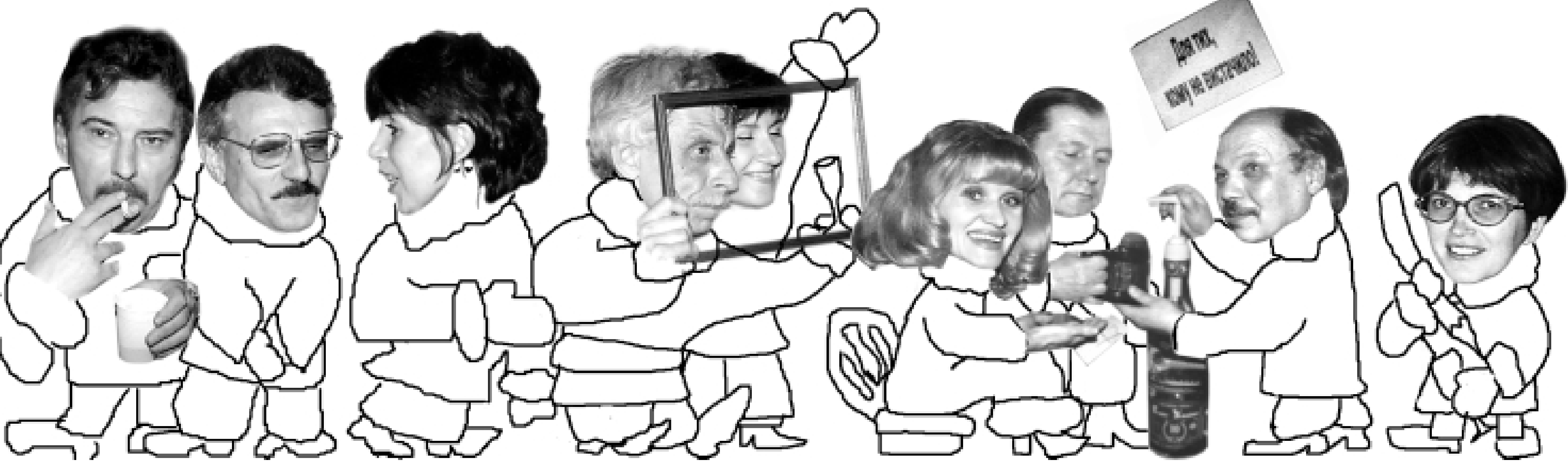
Українці Сучавського повіту Румунії вже відсвяткували Різдво і готуються до зустрічі Нового року. В тамтешньому селі Щербівці 27 грудня відбувся організований місцевою організацією Спілки українців фестиваль колядок. А перед цим колядники завітали були до генконсульства України в Сучаві й привітали з Різдвом його співробітників. Що стосується новорічних подарунків з історичної батьківщини, то, можливо, вони надійдуть уже після свят. Принаймні народний депутат Микола Круць планує організувати для наших тамтешніх співвітчизників гуманітарний вантаж — кілька вагонів шиферу.

Тетяна ПАСОВА, Анатолій МАРЦИНОВСЬКИЙ.

На знімку: вертепне дійство в сім'ї Павлів (місто Сургут).

Фото Тетяни ПАСОВОЇ.

Кажуть, що напередодні Різдва всі сни збуваються!

З НОВИМ РОКОМ!

Попелюшка по-українському

Нещодавно посперечалися з колегою про те, хто написав знамениту казку: Шарль Перро чи брати Грімм. З'ясувалося, що є Попелюшка французька — її сюжет відомий усім, а є й німецька. За казкою братів Грімм знято фільм «Три горішки для Попелюшки». В ньому, щоправда, опущено деякі криваві подробиці оригіналу. Приміром, злі сестри, щоб підігнати розмір своєї ноги під золоту туфельку Попелюшки, відрізали собі то палець ноги, то п'ятку, а закінчилася казка тим, що під час вінчання голуби виклювали злодійкам очі... А яка вона, українська Попелюшка?

У героїні моєї історії — Попелюшки зі Львова були мати і вітчим, а також зведена молодша сестра, яку балували і любили значно більше, ніж Попелюшку. Молодшу дочку батьки наряджали, як лялечку, давали гроші на кіно та кафе, а старша мусила робити всю чорну хатню роботу, ходити в обносках... Одне слово, все, як у Перро з братами Грімм. З тією лише різницею, що чоловіки сестер виявилися не принцами і Попелюшка, як і її сестра, невдовзі розлучилася. Після заміжжя в неї залишилася тільки дочка. А квартирою батьки Попелюшки нагородили лише свою молодшу, адже треба було компенсувати її сімейне життя, що не склалося. Всі ці події збіглися з перебудовними часами. Разом з чоловіком і квартирою Попелюшка позбулася й роботи: хімік з вищою університетською освітою потрапила під скорочення на одному з львівських заводів.

Наймати з дочкою-школяркою куток і жити на допомогу з безробіття було просто нереально. І Попелюшка, не замислюючися, погодилася стояти на базарі. За роботу їй платили 5 гривень на день, а на дорогу вона щодня витрачала 3 з половиною. Коли щось із речей продавалося (а це було рідкістю), Попелюшці давали аж 10 гривень! Особливо важко довелося однієї суворої зими: Попелюшка надовго потрапила до лікарні, перенесла операцію...

... Минали роки, дочка стала студенткою, намагалася підробляти, щоб вистачало бодай на проїзд до інституту.

Приїзд подруги дитинства Попелюшки — Валентини змінив її життя. Подруга свого часу вдало вийшла заміж за бельгійця і постійно думала про те, як улаштувати тепер також щастя Попелюшки. Рішення прийшло несподівано: відпочиваючи в Греції, Валентина познайомилася з дуже симпатичним чоловіком, в якого недавно померла дружина, а дорослі діти його забули. Він дуже захотів познайомитися з Попелюшкою. «Не принц!» — скажете ви. Проте Попелюшці, якій невдовзі мало виповнитися 50, якій торгівля на ринку не додала ні краси, ні здоров'я і яка довгі десять років перебувала з дитиною за межею бідності, він здався Принцом.

Попелюшка надто нервувала, коли зустрічала Принца в аеропорту, адже вона навіть не знала, який він на вигляд.

Нарешті побачила немолодого чоловіка з величним букетом троянд і тихо покликала його на ім'я. Це був він. Принц жодного слова не розумів українською, а Попелюшка грецькою, але вони безперервно спілкувалися протягом місяця, який Принц провів у Львові. Перед від'їздом він Попелюшці освідчився.

Більше року тривало бюрократичне оформлення щастя Попелюшки та Принца. Він то приїжджав до Львова, то знову від'їжджав. Одного разу у вересні, вкотре покидаючи Україну, Принц залишив Попелюшці тисячу доларів і потім, коли телефонував, завжди запитував, чи є в неї гроші. Щоразу вона дуже дивувалася цьому запитанню: «Звичайно, є!» Перед Новим роком він повідомив їй, що висилає ще 200 доларів на свято. «Навіщо? — здивувалася Попелюшка. — Адже ти мені залишив так багато! В мене ще є гроші». Тоді Принц у свою чергу здивувався: «У нас у Греції багато хто одружений з українками. Вони тільки й чують від своїх дружин вимоги дати грошей».

А потім було весілля. Зазвичай усі казки закінчуються весіллями, бо на цьому казка закінчується...

Напередодні нинішніх свят я привітала Попелюшку з Новим роком і запитала, як їй живеться в Греції. У відповідь почула:

— Тяжко морально, адже дочка залишилась у Львові і моє серце поруч з нею. Зате сьогодні вона не має потреби ні в чому. До того ж у неї є люблячі й турботливі батьки і вона ніколи не буде Попелюшкою. Хоча я й мрію, щоб вона знайшла свого Принца.

Яна СТАДІЛЬНА.

Фото АП.

Хто сказав, що Новий рік — зимове свято? Мешканці Південної півкулі зустрічають його, коли літо в розпалі. В Австралії, наприклад, Дід Мороз розносить подарунки в плавках. А в Бразилії у новорічну ніч народ підтягується до моря. Бо згідно з традицією треба встигнути до 12-ї години увійти у воду, перестрибнути череж три хвилі, кинути в море квіти і, звісно, загадати бажання.

Собача радість

Особливістю передсвяткової лихоманки в Японії цього року стала неабияка битва між супермаркетами за чотириногих клієнтів. Провідні універмаги країни не дають оговтатися власникам кішок і собак, спокушаючи їх усілякими подарунками спеціально для домашніх годованців, зокрема й справжніми різдвяними тортами.

Традиційною ознакою японських новорічних розпродажів є «фукубукуро» — «мішки щастя». Це щільно запаковані пакети, вміст яких покупцеві невідомий. Нині в багатьох торгових центрах — просто гори собачого та котячого «щастя». Провідна мережа магазинів «Такасімая» пропонує три «великогабаритні мішки щастя» для собаки за 30 тис. єн (приблизно 250 доларів). Мішки менші за розміром у півтора разу дешевші.

Новорічна радість була б неповна без солодкого сюрпризу. Про це подбала торгова мережа «Міцукосі», котра викинула на прилавки апетитні собачі торти. Напис «Веселого Різдва!» на торті зроблено не шоколадною глазур'ю, а масою з бобів рожкового дерева. Вершки замінено на йогуртову пудру. Торт діаметром майже 30 см приправлений медом, земляними горіхами і геть не містить цукру. Для його приготування використано пшеничне борошно і рослинну олію. Він може зберігатися в холодильнику протягом тижня і коштує 3 тис. єн (близько 25 доларів).

Політики теж відпочивають

Правлячі політики Франції вирішили зустрічати новорічні свята за її межами, а лідери опозиції — в країні.

Як **передає РІА «Новости»**, президент Франції Жак Ширак разом із дружиною Бернадетт вирушив у містечко Таруден (Марокко), де вони вже не вперше проводять різдвяні канікули. Однак 31 грудня Ширакові доведеться повернутися в Париж, щоб виступити по телебаченню з новорічним зверненням до нації.

Міністр внутрішніх справ Ніколя Саркозі проводить канікули в «пустельній тиші» на півдні Тунісу. В цій арабській країні до кінця року відпочиватиме і уроженець Тунісу мер Парижа Бертран Деланое. Міністр оборони Мішель Аліот-Марі відсвяткував Різдво в Парижі, а Новий рік зустріне в Афганістані разом із французьким контингентом, який бере участь у воєнній операції США проти талібів і терористичної організації «Аль-Каїда».

Прем'єр-міністр Франції Жан-П'єр Раффарен відзначив різдвяні свята в провінції Овернь у своїх друзів. Генеральний секретар Соцпартії Франсуа Оланд залишився в Парижі, щоб попрацювати над документами до чергового з'їзду партії, який відбудеться на початку 2003 року.

Генсек французької Компартії Марі-Жорж Бюффе разом із сім'єю усамітнилася в департаменті Фіністер на північному заході Бретані, а президент Національного фронту Франції Жан-Марі Ле Пен — у паризькому передмісті Сент-Клу.

Пекін у захваті: сніг. Новий рік. Різдво

Різдво і навіть наш улюблений Новий рік — свята, котрі прийшли в Китай зовсім недавно і досі викликають не так релігійні чи просто святкові почуття, як допитливість. Сяючі різноманітними кольорами ялинки, святково прикрашені вітрини магазинів, офіціанти в костюмах Санта-Клауса та численні зображення найпопулярнішого казкового грудневого персонажу — всі ці знайомі нам з дитинства характерні риси стали звичні у великих містах КНР напередодні католицького Різдва лише останніми роками.

Західне свято приваблює насамперед молодих китайців своєю яскравістю та розвагами і геть усіх — можливістю придбати зі значною знижкою подарунки до найголовнішої події для мешканців Сходу. Тобто до Нового року, але за місячним календарем (2003-го — 1 лютого).

Більшість великих магазинів працюють у ці дні до півночі і пропонують знижки на багато видів товарів. Торгівля йде надзвичайно жваво. Результати проведеного нещодавно опитування свідчать, що з двох тисяч респондентів у десяти великих містах КНР понад половина має намір витратити в ці дні не менш як 10 відсотків свого місячного доходу. П'яти- та чотиризіркові готелі навперебій пропонують романтичну святкову вечерю при свічках і з сюрпризами. Щоправда, задоволення це не для всіх — ціни коливаються від 50 до 150 доларів. До того ж місця треба замовляти заздалегідь, адже неквапливі ризикують залишитися на вулиці і шукати дешевші китайські ресторанчики. Дуже багато цього року в Пекіні іноземців, для яких таке Різдво — екзотика.

Додала святкового настрою і незвичайна для Пекіна погода: тут випав сніг, уперше за останні 128 років він ішов шість днів поспіль. Сніжний покрив досяг у деяких місцях 10 см, що викликало неабияке захоплення у багатьох пекінців, і вони взялися ліпити снігові баби. Хоча для кількох сотень мешканців це закінчилося аж ніяк не весело — до столичних лікарень звернулося по допомогу близько 300 травмованих громадян, які дістали переломи і розтяги на слизьких тротуарах.

Ольга ТАНАСІЙЧУК, власкор Укрінформу в Пекіні (спеціально для «ГУ»).

Фото АП.

Схід європейську різдвяну традицію осмислив творчо. В Таїланді Санта асоціюється зі слоном, а в Палестині... самі розумієте, з ким.

Фото АП.

Буші-рекордсмени

Своєрідний рекорд встановили цьогоріч президент США Джордж Буш та його дружина Лора. Перше подружжя Америки відправило напередодні зимових свят рекордну кількість — 1 мільйон вітальних листівок по всьому світу, **передає ІТАР-ТАКС.** Отже, Джордж і Лора більш ніж удвічі перекрили досягнення свого попередника Білла Клінтона, який разом із дружиною Хіллларі в останню зиму перебування при владі відправив лише 400 тис. послань.

Людські стосунки під ковпаком Космосу

Любов, байдужість, дружба, ненависть, ворожнеча... За цими поняттями — енергетичний і інформаційний обмін між людьми: чи то злиття флюїдів, чи то відторгнення на фізичному, словесному, психічному рівнях. Кожна людина несе свою енергетику. Але які ритми породжують її? Ми відчуваємо на собі, як по-різному встановлюються контакти, а чому так — пояснити не можемо. Проте є така земна людина — заслужений тренер України зі спортивної ходьби Олександр Шимко, який 15 років вивчає вплив на землян фаз Місяця і його положення стосовно нашої планети. Його дослідження в різноманітних напрямах діяльності людини показали залежність комфортності відносин від положення і динамічних характеристик космічних тіл на момент її народження. Об'єкт досліджень О. Шимка — саме місяцевий день народження, тобто порядковий номер доби після нового місяця. Для цього він завжди тримає при собі універсальний календар на кшталт таблиці логарифмів, який свого часу роздобув в астрономічній обсерваторії. Його розрахунки математичні, на основі показників місячного календаря, в якому 355 діб на рік.

Отже, сумісні партнери народжуються у такі дні, коли енергоінформаційні ритми, отримані від космічних тіл у день народження кожного, збігаються. Скажімо, вашою другою половиною зазвичай буде народжений(а) у день, протилежний вашому місяцевому дню народження, або хоча б у протилежних чвертях (I—III або II—IV). Тут можна позаздрити дуету Вітренко і Марченка (72 відсотки сумісності), нинішньому президенту США Бушу з дружиною Лорою (82), які «спинним мозком» відчувають одне одного. Щасливими були подружжя Лідія Федосєєва і Василь Шукшин (74), Горбачови (85,7), Рейгани (67,5).

А от між двома однієї статі, які народилися у протилежні чверті, конфлікти неминучі. Приміром, Сталін і Троцький, Сталін і Жуков, Ленін і Горький, Чорновіл і Удовенко, Грач і Мороз чи Кінах, чи Потебенько, а також Кучма і Головатий чи Григорій Омельченко. Чоловік і жінка з однієї чверті теж ворогуватимуть, як Вітренко і Мовчан (39), Пугачова і Кірков (34), Дерюгіна і Блохін (53), Меньшов і Алентова (24). «Космічна» сім'я Ніколаєв і Терешкова, яких поєднав Хрущов, мала 37 відсотків сумісності.

Справжній вірний друг або подруга буде з однієї з вами чверті. Добрі дружні стосунки могли б мати, за розрахунками О. Шимка, Грач і Плющ або Сюзанна Станік і Наталя Вітренко.

Багаторічні дослідження і комп'ютерна обробка майже 100 тисяч дат народжень знаменитостей і їх стосунків з іншими дали можливість О. Шимку розробити власний метод розрахунку рівня комфортності взаємовідносин. Те ідеальне, недосяжне, до якого треба завжди прагнути, він образно порівнює з класною їздою в шикарному автомобілі під супровід чудової музики хорошою дорогою на великій швидкості в компанії приємних людей. Дуже добре, коли всі складники комфортності перебувають на одному рівні. В Олександра Шимка їх сім: життєві цінності (заради чого людина прийшла в цей світ), бачення проблеми (що найважливіше на цьому етапі), стратегія, тактика і засоби досягнення мети. Звісно, біологічні ритми. А саме: довжина та частота хвилі, на якій розмовляє або приймає інформацію людина, себто здатність уловити думку того чи того співрозмовника і сприйняти його манеру мовлення, тон, голос, інтонації. Звісно, що ближче рівень сумісності до 100 відсотків, то краще. Що менше перепадів за рівнями, то плавніша поїздка дорогою життя. У парах, де є злети і падіння (О. Шимко їх відображає у графіку), — це не життя. Для щастя, успішної роботи дуже важливо знайти партнерів зі співзвучними одне одному ритмами. Слава Богу, багатьом із нас на допомогу приходить інтуїція.

Хитросплетіння місяцевих ритмів у парламенті

Розвиток подій у будь-якій галузі залежить від узгодженості зусиль багатьох людей. Майбутнє України залежить від того, як швидко і в якому напрямі домовляться лідери партій та фракцій між собою. Є нагода дещо спрогнозувати. Цікаво, як склалися б стосунки лідерів політичних угруповань? Без їх політичних програм і партій. Олександр Шимко для зручності розбив їх на пари.

Ющенко—Тимошенко (42,4 відсотка): висока сумісність у баченні проблеми і низька — у тактиці досягнення мети.

Ющенко—Симоненко (62,7): непогана вийшла б парочка, якби хтось із них був протилежної статі. А так проблему розглядають у різних площинах. Можуть порозумітися, якщо йтиметься не про справи.

Ющенко—Медведчук (66,5): могли б домовитися, але одному з них треба підкоритися. Хто кому?

Ющенко—Мороз (50,3): за майже однакових поглядів на життя погано чують один одного, обопільне дратування манерою подання інформації.

Тимошенко—Симоненко (60): ні про що могли б побалакати «на посиденьках».

Тимошенко—Медведчук (51,3): риболовля, гриби-ягоди, якщо хтось один бригадир. Можна запросити пана Симоненка. Тимошенко — «перекладачка» між чоловіками.

Тимошенко—Мороз (40,1): хоч би що казали одне одному, все сприйматиметься як пустопорожня балачка, бридка для вуха.

Симоненко—Медведчук (57,7): один з найкращих варіантів розуміння глобальних і стратегічних напрямів, але як важко донести до опонента свою думку!

Симоненко—Мороз (56): Симоненко в компанію до Тимошенко та Медведчука взяв би Мороза, якщо той мовчатиме. Інакше — «я твій Чапаєв, а ти Петька».

Медведчук — Мороз (63,4): проти будь-якої пари злагоджено зіграли б принаймні в карти.

Як бачите, немає жодної пари зі стабільними показниками. Але якщо цій команді потрібен ватажок, скажімо, біля вогнища, кого більше слухали б? Медведчука (73 відсотки сумісності), Симоненка (70), Ющенка (56,1), Тимошенко (55,97), Мороза (36,6).

На переконання О. Шимка, для того, щоб був порядок і злагода в будь-якому гурті людей, добре його формувати з урахуванням впливів невидимих космічних ритмів.

Людмила ГРАЧ-ОПАНАСЕНКО.

Дружні шаржі В'ячеслава КАЗАНЕВСЬКОГО.

Добрий Карабас, який не б'є своїх ляльок

Клуб знаменитостей

Від новорічного свята ми, звичайно, чарів чекали. Та аж ніяк не того, що в гостину до «Клубу знаменитостей» завітають найвідоміші люди планети. Причому одночасно. Чаплін, Шварцнеггер, Нікулін, Луї де Фюнес, Хрущов, Мік Джаггер, Маркс, Бельмондо, Мерилін Монро, Елвіс Преслі, хлопці з «Бітлз», Рішар і ще чимало добрих і не дуже, привабливих і ні, живих і тих, хто вже покинув цей світ, культових особистостей. Чарівника, що привів їх усіх до нас, звуть Сергій Алєєв. Він виготовляє маски і об'ємні карикатури. А вони, як ніщо інше, пасують до Нового року.

За роботами Сергія психоаналітики могли б писати наукові праці. Жанр скульптурного шаржу — багатовимірний. Це великою мірою стосується не так тіла у просторі, як людської природи. Сергій препарує свою чергову «жертву», витягаючи назовні часто-густо не найпривабливіші риси, або ті, про які ніхто й не здогадувався. Він іще і ще повторює тезу про загальну недосконалість і про те, що навіть сильні світу цього безнадійно слабкі.

Супермен Бельмондо у нього беззахисний — замість пістолетів цілить пальцями. А Луї де Фюнес не такий уже й безвинний — в Алєєва це екстреміст потайки. І там, де в іншого художника про використаний матеріал написано, приміром, «полотно, олія», у Сергія — «гіпс, золото, діаманти» (Ю. Нікулін), «кахлі» (П'єр Рішар), «кістка, м'ясо» (Шварцнеггер).

— Найцікавіше, що дехто сприймає це за чисту монету, — каже художник. — А стосовно перебільшення деяких характерних рис, то такий уже закон шаржу. Поняття «дружній шарж» вигадали за радянських часів. Хоча... Насправді бувають шаржі і добрі, і злі. Мені кажуть, що в мене добрі. Либонь, тому, що люблю людей, яких зображую.

— А мені здалося, що не так добрі, як... Слово «об'єктивні» якесь дурнувате... Вони у вас різногранні. Гротеск узагалі свідчить про хороше знання людського матеріалу. Коли побачила ваші роботи, пригадала Камю: «В деякі хвилини прагнеш умерти, бо бачиш життя наскрізь». Звичайно, то радикальний спосіб боротьби з власною прозорливістю. Однак людина, котра так запросто зчитує інших, мабуть, не найвеселіша...

— Не сказав би. Просто з роками веселість зникає. А загалом я вмію радіти. Як казав про себе Гердт, «я вдячний глядач, найголосніше сміюсь». У мене єдине «але»: намагаюся не робити шаржів на людей, котрі для мене неприємні. А невдоволення буває з приводу кінцевого результату. Через певний час усвідомлюєш: можна було б зробити краще.

Киянин Сергій Алєєв, меланхолік з добрими очима, малював змалку. З карикатурою товаришував ще жовторотим, остаточно зійшовся з нею уже після закінчення столичного художнього інституту. На початку 80-х пристав до об'єднання карикатуристів «Архігум», який дав старт багатьом вітчизняним світилам цього жанру. Пройшов школу вуличного портретування, науку Андріївського і Арбату. Та на відміну від пропонованих там матрьошок його скульптури — аж ніяк не кіч.

— Художникам узагалі притаманно говорити про себе спрощено, легко, ніби нічого за цим не стоїть. Я, звичайно, не збираюсь усе ускладнювати. Та ваша заслуга не тільки як художника, а й як психолога, філософа в тому, що кожною роботою ви показуєте, наскільки всі ми прочитувані. І все-таки, чому об'єкти ваших творчих експериментів — затерті до блиску особи з перемитими кісточками?

— Коли в середині вісімдесятих років я починав з політиків, це була данина перебудовній моді. Нині б їх не робив, мені це вже нецікаво... А решта — то ті, хто мені подобається.

— Але ж ваші «версії» політичних лідерів дуже особистісні. Мені, приміром, здався цікавим Горбачов — у піонерській краватці з горном.

— Цей мій період мені взагалі не до вподоби. Намагаюся ті роботи не показувати.

— Сподіваюся, ви не розправляєтеся з ними, подібно до живописців, які зафарбовують картини? Не розбиваєте ляльки об підлогу?

— Та ні, в мене здорова психіка.

— А гіпс добре б'ється?

— Чудово.

— Тому у вас під Чапліном написано просто «гіпс». Якщо нас переконували, що думка про великого Чарлі балансує між «веселий клоун» і «сумний клоун», то у вас він — вразливий філософ.

— Нікуліну він дуже сподобався.

— Ви Нікуліну дарували не Нікуліна?

— Дарував йому Чапліна, а згодом — і його самого. Коли приїхав до нього за рік, мене порадувало, що Чаплін стоїть у нього на столі.

Своєю гіпсовою копією був зворушений і П'єр Рішар, який отримав об'ємний шарж у подарунок. Бачили себе і Леонід Кравчук, і Кірков. В Італії на конкурсі карикатур Сергієві було присуджено приз за скульптуру Єльцина.

Тим, що справа його живе, Сергій Алєєв багато в чому завдячує дружині Ларисі, сподвижнику і продюсеру. «Мені пощастило, що зустрів її 15 років тому. Крім того, що це кохана жінка, у нас цілковито збігаються смаки, погляди», — розповідає художник.

Сергій брав участь лише в колективних виставках —персональної так і не було. Хоча навіщо йому влаштовувати в залі збіговисько снобів, коли влітку в Криму його виставки не припиняються і відбуваються з повним аншлагом. Своїми думками з приводу скульптур з митцем діляться сотні відпочивальників. Вони ж завзято фотографуються у масках.

— У цьому світі й без того всі носять маски. Звідки в людей прагнення поверх іще й ваші натягати?

— Чесно кажучи, я й сам цього не розумію. І все-таки люди охоче фотографуються в них. Причому жінкам і дітям це подобається більше, ніж чоловікам.

— А вам ніколи не закидали, що от, мовляв, людина випинає вади великих людей, щоб вивищуватися на їхньому тлі?

— Ні, такого не казали. Просто, трапляється, людям не подобається той чи інший шарж — приміром, їхнього улюбленого актора. Це ті глядачі, котрі сприймають на рівні «схожий — не схожий». Ще років десять тому шарж вважали дуже образливою штукою. От, казали, був би 37-й рік — тебе б уже не було. Тепер більше розуміння.

— Напередодні свята говорити про те, що вас у людях приваблює, а що ні, — не запитання. Краще скажіть, Сергію, які гарні риси ви побажали б людям набути, а які недоліки подолати?

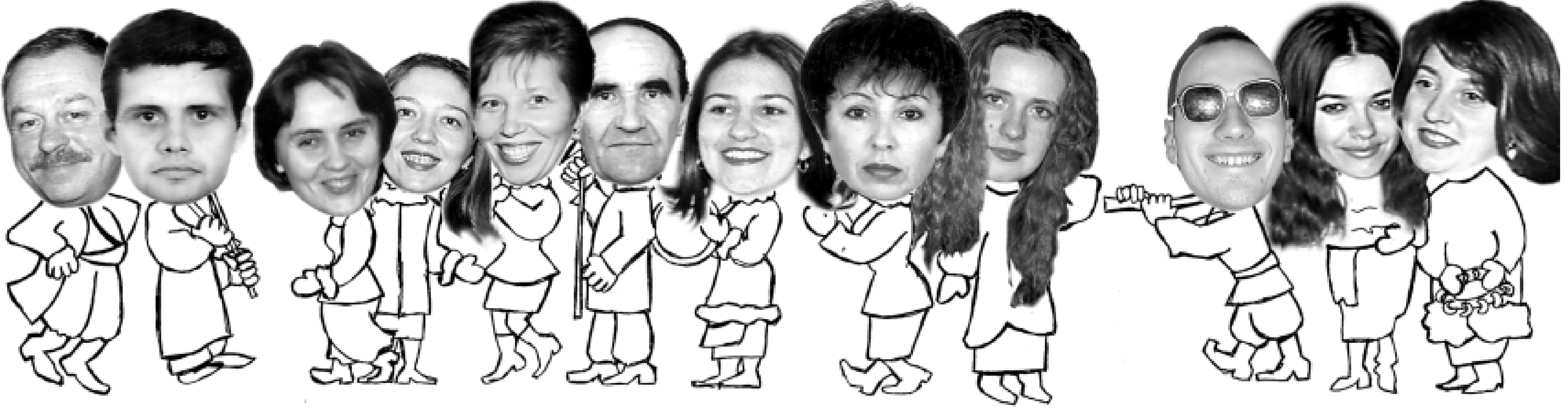
— Побажав би навчитися дивитися на життя з гумором — це величезна перевага. З нею все навколо здається значно кращим. А подолати? Прагнути того, щоб потреб поменшало.

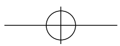
— Це дуже по-буддистському.

— Чому? Для християн це так само актуально. Принаймні, я саме так намагаюся жити.

Ольга КЛЕЙМЕНОВА.

На знімку: Сергій Алєєв і лише деякі з його скульптурних шаржів.

Рік кучерявої хмаринки

Якби вівці могли хоч на мить покинути рідні гори! То пішли б гратися в Дідів Морозів містами й селами. Новорічної ночі кучми солодкої вати сунули б вулицями, заходили б до будинків і радісно «мекали». Це ж бо їхній рік.

Та вівцям недоступні ані такі фантазії, ані такі вчинки. Тож сидіти їм у своїх величних Карпатах, мріючи про ще не скорий вихід на полонину.

А ми в очікуванні змін напишемо записку-бажання й запечемо її у святковому пирозі. А потім ненароком самі й з’їмо паперовий клаптик з отаким текстом: «Мрію жити на горі, у пастушій хатині. Прокидатися в оточенні умиротворених гір. Їсти багато-багато сиру. Щоранку, окрім собачки, вигулювати вервечку овець і кіз. Вигадувати казки. Дихати повітрям, настояним на смереках. І бути в гармонії з усім світом».

Хай насниться вам на Новий рік ця ідилія, а на додаток до неї — добродушна кучерява овечка з оптимістичним: «Ме-е-е!». Що їхньою овечою мовою означатиме: «Не сумуй!»

Ольга КЛЕЙМЕНОВА.
Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Громадяни та країна живуть різним життям

Схоже, скаржитися на те, що жити важче, грошей бракує, зарплати не виплачують у нашій країні вже стало традицією. Дехто списує все на злу долю, інші — незадоволені державною політикою, а ще хтось мовчки вишукує причину невдач на дні склянки. Однак для наших співвітчизників 2002 рік видався кращим, аніж для України загалом. Принаймні про це свідчать результати всеукраїнського опитування, проведеного на замовлення Інституту політики. Зокрема, для 22 відсотків респондентів минулий рік був «хороший», для половини «ні хороший, ні поганий» і для 26 відсотків — «поганий». Але лише сім відсотків опитуваних вважають 2002-й роком «хорошим» для України, а 44 — «поганим». Мимоволі напрошується запитання: чому нині життя громадян та країни різниться?

Надія ГОРБАТЮК.

...40 років потому

Називають Максом. І цим усе сказано...

Народного артиста України Святослава Максимчука друзі не звуть по імені. Віддавна називають Максом. Бо все, чим займається в житті, він міряє максимальними мірками. Вони сформувалися і зміцніли в шістдесяті роки. В 1963-му він працював у Харківському академічному театрі імені Т. Шевченка. В думках і пам'яті раз у раз повертається до того «знакового» відтинку свого життя.

— Зустріч нового, 1963, року була моїм першим «хрещенням» як місцевкомівського лідера. Я запропонував зібрати в нашому репетиційному залі акторів усіх харківських театрів на бал. Узяв на себе всі організаційні проблеми — від збирання внесків до пошуків посуду. Загалом назбиралося майже 200 бажаючих уперше провести таку колективну новорічну забаву в театрі. Про всяк випадок я передбачив «зайві» місця. Та який був мій жах, коли я побачив, що мало не два десятки гостей стоять. Очевидно, містом пішов розголос, і дехто з акторів прихопив із собою приятелів. І ось б'ють кремлівські куранти, а я підходжу до стіни і на кожен «бам» гепаю чолом об стіну. Отже, «прокол» перевели на жарт. І до ранку веселилися так, що геть усі залюбки перетворилися на натхненних комедіантів. Пригадую, головний режисер пив вино з нічного горщика і... жодних комплексів. Потому наш бал був на вустах усіх харків'ян, і ми мали намір знову і знову робити такі забави. Та не судилося...

Коли мене лише обирали головою місцевкому театру, в тому самому залі лунали вигуки: «Геть культ особи Сердюка!». Вітали, мов Хрущова після його відомого виступу на XX з'їзді КПРС. Я сказав тоді все, що думав про репертуарну, а особливо — про кадрову політику в театрі. На той час головні ролі виконували кілька осіб, а тому актори почали звертатися до мене, мов до спасителя. Не скажу, що ця роль була мені приємна. Адже доводилося «змагатися» із художнім керівником театру, народним артистом Радянського Союзу, лауреатом Сталінської премії, членом ЦК, знаменитим Лесем Сердюком. За максималізм мене позбавили ролей — що може бути більшим покаранням?! Почали викликати до обкому партії, пояснювали, що батогом обуха не пересікти. Розбирали мене як голову місцевкому і на партбюро театру, хоча я ніколи не був членом партії, «поставили на вид». Пригадую, народний артист України Григорій Козаченко, член партбюро, казав: «Максимчук ріже правду-матінку у вічі, але кому вона потрібна?». Як це кому? Нам самим. Як хочеш, щоб тебе поважали, — сам себе поважай. Непросто було знайти однодумців, які розділяли б цю філософію.

Молоді актори спілкувалися між собою російською мовою. Один із колег мені закинув: «Макс, когда ты научишься по-человечески разговаривать?» Для них українська мова була «бар'єром», що не давав змоги розгорнутися і заманити глядача. Вони сподівалися, що цей бар'єр ось-ось буде усунуто. Я працював і в театральному інституті — асистентом кафедри сценічної мови під керівництвом доцента Романа Черкашина. (До слова, мій учитель свого часу став на захист Леся Курбаса, якого «розпинали» в нашому ж театрі.) Я ввів у програму твори «шістдесятників» — тоді ще просто молодих поетів. Лесь Сердюк, який очолював кафедру майстерності актора, послухав їх на екзамені і був дуже задоволений. Та невдовзі, після поїздки в Київ, він скликав у театрі збори, присвячені боротьбі із абстракціонізмом в Україні. Член ЦК уже переставав бути самим собою і виконував указівки згори. Зробив вступне слово: «Я дивуюся, каже, як сивочолий Леонід Новиченко міг хвалити тих шмаркачів, безідейних формалістів». Потім виступили «молотильники ціпом» і теж «громили» Миколу Вінграновського, Івана Драча, Ліну Костенко...

І тут я знову вибухнув: «Що ви тут несете? Хто вам дав право говорити про те, чого не знаєте? Чи хтось із вас прочитав бодай один рядок поезій цих авторів?». У залі почалося ревище— від абстракціоністів перейшли до мене й почали молотити. «Викликайте чорного ворона, беріть!»— кричу їм у відповідь. Хтозна, чим закінчилися б такі розборки, якби все це відбувалося у Львові. А Харків тоді був лояльніший. Мене підтримали письменники на чолі з Робертом Третьяковим та Іваном Верганом.

Пригадуючи тодішній Харків, я, вже з віддалі часу, думаю про те, що галичани іноді надто емоційно захищають українську мову — на кшталт: «Не розмовляйте зі мною російською!». Проблема захисту української мови для мене — одна із найболючіших. Як актор я переконаний, що краса мови нерідко має більший вплив, аніж така категоричність. Скільки разів я чув від російськомовних приятелів у тодішньому і вже нинішньому Харкові, котрий приймає мене, мов рідного: «Макс, говори, говори по-украински. Какой красивый язык!».

Українська мова не раз ставала для мене «ключем». Усміхаюся, згадуючи такий епізод. Якось зібралися в моїй кімнаті у гуртожитку друзі-письменники. На останню чарку, як буває, горілки не вистачило. Гастрономи вже були зачинені, і товариство відрядило мене до найближчого ресторану. Стукаю в зачинені двері і чую за плечима: «Гражданин, вы что читать не умеете? Вход только до десяти часов». «А де ж іще я можу купити о такій порі пляшку горілки?» — ввічливо відповідаю-питаю українською мовою. Міліціонера ніби підмінили. Він енергійно постукав у двері, погукав портьє і звелів йому — вже українською мовою: «Винеси цьому хлопцеві пляшку горілки». На якусь мить ми стали «змовниками» завдяки рідній для нас обох мові. І хтозна, чи та пляшка дісталася б мені, якби заговорив російською. Цікаво, що коїлося тоді в душі під службовим мундиром? Думаю, що міліціонер принаймні замислився над тим, що материнська мова не є меншовартісною.

Трохи згодом мене запросили до театру імені М. Заньковецької. І той-таки Лесь Сердюк позичив грошей на дорогу. (В душі він залишався людиною, видатним українським актором, однак система багато в чому зламала його.) В україномовному і українському за духом Львові я відчув себе щасливим. І знову моя кімната в гуртожитку перетворилася на творчий клуб. Але минуло небагато часу і... розпочалися арешти. 1965 року забрали Осадчого, Косіва, братів Горинів. Уночі, коли я чув у коридорі кроки, гупало в скронях: це — по мене, по мене... На початку шістдесятих ми вдихнули на повні груди свіжого повітря від Хрущовської відлиги, але тривожний стукіт у скронях не полишав багатьох із нас аж до серпня 1991 року...

Підготувала Оксана ТЕЛЕНЧІ.

Львів.

На знімку: Святослав Максимчук — народний артист України.

Фото Володимира ВАСИНЧУКА.

Німець Мартін, який чигиринцем став

На околиці Чигирина, де ледь не під кожним тином лежить купа соломи чи дров, ця садиба відразу впадає в око. Ошатний будинок, чепурне подвір'я. «Європлиткою» вимощений не тільки двір, а й виїзд за ворітьми. Під розлогим горіхом — дитячий майданчик з акуратно складеними іграшками. На городі, замість картоплиння, — зелений газон і кущі троянд. «Хто ж це так порядкує — не «по-нашому?» — запитала столітнього діда, що порався на своєму обійсті. «То німець, — з повагою відповів дід.— Зять Федора Радченка».

Історія зустрічі Тані Радченко з Мартіном Ліссе схожа на сотні інших. Коли наші дівчата їдуть за кордон на заробітки і знайомляться там з іноземцями. Однак далі — усе нетипове.

Три роки знадобилося закоханому німецькому підприємцю, щоб підкорити серце гордої Тетяни. І вже коли щасливий наречений готувався до весілля, дівчина раптом заявила, що у Німеччині, навіть у розкішному маєтку Мартіна, вона жити не буде. Бо і яблуні, і вишні у саду Ліссе «зовсім не такі, як у її Чигирині». Сказала, зібрала речі і поїхала.

Тетянині батьки, Ганна Олександрівна та Федір Федосійович, з полегшенням зітхнули. Нарешті, гадали, знадобиться доньчин диплом бухгалтера-економіста, і вона працюватиме дома. Яке ж було їхнє здивування, коли услід за Тетяною приїхав до їхньої оселі поважний німець... «Наша донька з дитинства мала рішучий, незалежний характер, — розповіла під час зустрічі Ганна Олександрівна. — І коли з'явився у нас Мартін, тоді лише ми дізналися, що він уже три роки, як до неї сватався...»

Цього разу Мартін Ліссе не відступив. І не поїхав з Чигирина доти, доки Тетяна не стала його дружиною. Відразу потому купив у Чигирині будинок і почав облаштовувати його на європейський лад. Зробив автономне тепло- і водопостачання, сяючу ванну кімнату, придбав найновішу побутову техніку, м'які меблі, модні килими...

Коли народилася Отілі — тато з мамою займалися вже не тільки своєю садибою, а й власною справою. Доводилося час від часу їздити до Дортмунда, адже там у Мартіна також бізнес.

У Чигирині він спочатку відкрив магазин і невеликий бар. Згодом побудував затишну кав'ярню і дав їй ім'я «Ерда». Саме так називається його мала батьківщина у Німеччині. Через деякий час Мартін з Танею стали власниками мініпекарні. До родинного бізнесу довелося залучити й батьків. Мартін купив автомобіля, і Федір Федосійович, професійний водій, сів за кермо. Ганна Олександрівна, чудова господиня, почала порядкувати на пекарні. Пироги, випечені по-домашньому на «німецькій фірмі», вмить розкуповують у містечку.

У світлій, привітній оселі Тані та Мартіна ми побували разом з Ангелікою Мозіх, лікарем з Німеччини, котра приїжджала до Чигирина з благодійницькою місією. Шестирічна білява красуня Отілі до тата говорила німецькою, а до мами українською мовами. Саме нагодилися до доньки й батьки, і відразу на столі з'явилися шинка, сало, голубці, пироги, квашена капуста, огірки, помідори. І, звичайно, українська з перцем...

Нас з Ангелікою дуже цікавило, чи почувається Мартін «чигиринським козаком». І взагалі, як йому ведеться у невеликому українському містечку... Чи не нудиться тут за рідними місцями? На що Мартін посміхнувся і лаконічно відповів: «У Німеччині я нудьгую за Україною, а в Україні — за Німеччиною». І додав, що Тетянині співвітчизники подобаються йому працелюбністю, співучістю, однак аби ще виховали вони у собі дисциплінованість... І до землі своєї, найкращої у світі, щоб ставилися справді по-господарськи. Коли так буде — Україна не матиме собі рівних у Європі.

...Ми їхали автомобілем Мартіна по Чигирину, він, за німецькою звичкою, кермував і час від часу пив пиво з маленької жерстяної «баварської» банки. Чигиринські міліціонери не зупиняли водія. Бо всі добре знали Мартіна Ліссе. Як і німецькі правила дорожнього руху, якими не забороняється спожити двісті-триста грамів слабоалкогольного напою. Чигиринського німця поважали і дозволяли йому «жити по-європейськи».

Лідія ТИТАРЕНКО.

Черкаська область.

На знімку: Тетяна і Мартін з донькою Отілі.

Шампанське питання в новорічному розрізі

Напій піратів,

Наближається урочиста хвилина. Стрілкам годинника не терпиться перескочити в новий рік. Та й ми, розпрощавшися зі старим — хоч би який він був, спасибі, що був, — сповнені нових надій, і тепер подумки квапимо їх. Ненав'язливо миготить телевізор, поблискує мішура, пахне ялинкою, на столі чекає-не дочекається їжа... Саме час підняти келих шампанського, адже без нього немислиме свято. І навряд чи інші напої можуть змагатися в популярності з цим напоєм. Хоча його історія налічує лише три століття.

Трохи французької історії

В оточеному мальовничими пагорбами та виноградниками французькому місті Еперне, столиці провінції Шампань, жив абат Дом-П'єр Періньйон. І створив французький ченець 1670 року вино з приємними властивостями. Так, чи приблизно так, починається «біографія» шампанського.

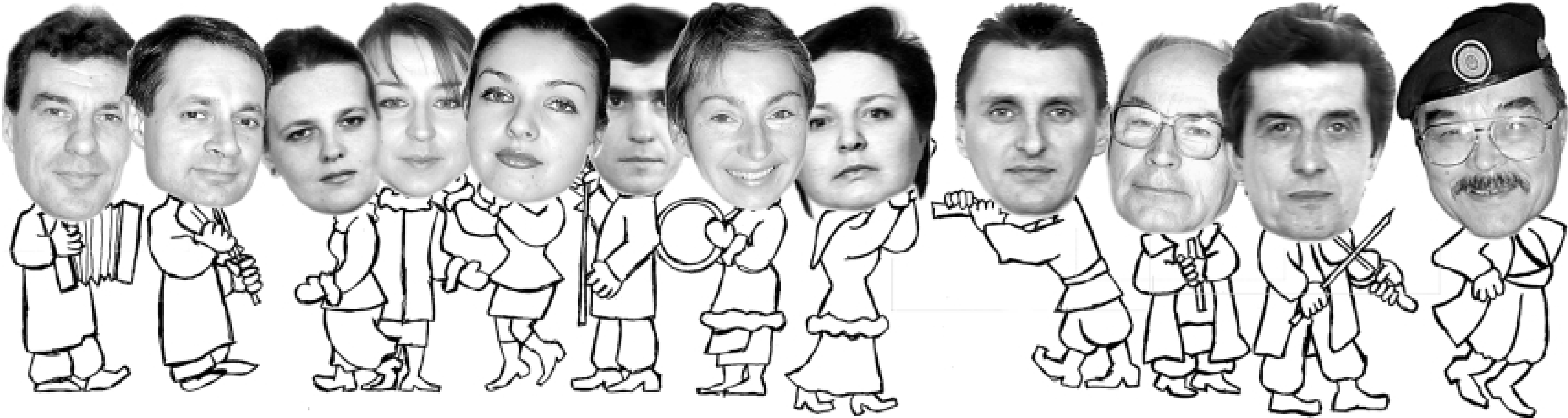
У провінції вирощували три сорти винограду — «чорний піно», темно-синій, як наша «Ізабелла», сіро-блакитний «піно млиновий» (він надає напою винно-ягідного смаку) та білий виноград «шардоне». Ці сорти вважаються кращими для виробництва шампанського вина. Хмільні напої батьківщини абата завжди мали властивості іскристості. Особливості прохолодного клімату — певна температура — сповільнювали процес перетворення виноградного цукру на спирт. Залишки цього цукру продовжували дуже повільно бродити, виробляючи вуглекислий газ.

Періньйон придумав технологію шампанізації та витримки шампанського, навчив виноробів перевертати пляшки, створив корок, що не вибивається. Пляшки тонкого скла замінив на товстостінні особливої циліндричної форми, які витримували тиск вуглекислого газу. Він винайшов не лише нову тару, а й нові посудини для пиття, справедливо вважаючи, що для цього королівського напою краще підійде елегантний тонкостінний келих, аніж глиняний чи дерев'яний кухоль. Святу справу славного абата продовжили сотні виноробів. Французи дуже пишаються своїм напоєм, називаючи його візитною карткою «столиці світу».

«Мадам Кліко»? — Ні, голіцинського

Певна річ, починання ченця не давало спокійно спати виноробам. Так, 1799 року російський географ і дослідник природи академік Паллас зробив спробу виготовити вино на зразок шампанського. В Судаку він організував невеличкий заводик. Але конкуренція завадила цьому. Російський ринок уже завоювали славетні марки французького — «Аі», «Мадам Кліко» тощо. Крім того, столиця неблизько і доставляти туди напій клопітно. Взагалі, справа у Палласа не пішла.

Успішнішим виявився князь Лев Сергійович Голіцин, котрого заведено вважати родоначальником вітчизняного шампанського виноробства. В 90-ті роки XIX століття у своєму маєтку Новий Світ під Судаком він заснував і донині діючий завод шампанських вин. Багато експериментував, займався науковими дослідженнями, практичною діяльністю і в результаті зміг довести, що вироблений ним напій може конкурувати з французьким. Його вино випуску 1899 року на всесвітній дегустації у Франції 1900 року здобуло найвищу нагороду — Гран-прі. Після завершення виставки в ресторані «Ейфелева вежа» було влаштовано бенкет на честь голови експертної комісії — графа Шандона, власника відомої фірми шампанського. Подавали найкращі напої. Піднявши келих шампанського, граф виголосив тост, що прославляв французьких виноробів. Після нього виступив князь Голіцин: «Дякую, графе, за рекламу, зроблену у Франції моєму шампанському, яке ви оце п'єте». Князь казав правду: перед бенкетом він замінив французьке шампанське на російське. Шандон був засоромлений.

З НОВИМ РОКОМ!

Багатогранник відданості

Характери

Якщо бачиш людину й не можеш вгадати, яку вона посаду обіймає, то цілком може бути, що це — неординарна людина. Бо у ординарних все-все (посада, зарплата, стаж) написано на відомій частині обличчя.

Для експерименту погляньте на оцей екзотичний знімок і скажіть: мужчина з зайцем і фазаном — ким може бути?

Ви не вгадаєте. Я, вже навіть коли дізналася, хто він такий, і захотіла написати про це — мені все одно складно було підібрати потрібне слово. Сказати «патріот» — звучатиме спекулятивно, хоч, може, й правдиво. Скажу так: це людина, яка усвідомлює, що має щось зробити для своєї країни.

Але почнемо з іншого. Олександр Чувардинський захоплюється полюванням. Має унікальні екземпляри колекційної зброї. Проте його професійний «томагавк» — з іншої площини. Олександр Георгійович — доктор наук у галузі економіки, академік Академії економічних наук України. Він очолює Всеукраїнське громадське об'єднання «Союз сприяння інтеграції та інвестицій в економіку України». В рамках цієї діяльності активно веде просвітницьку роботу. За підтримки об'єднання видано 12 навчальних посібників з інвестознавства (якщо я правильно вживаю це слово). Він каже, що найвигідніші інвестиції — це освіта. Вкладати гроші в освіту — вигідно. Вони повертаються завтрашнім розумним поколінням. Це підтверджує історія. Гетьман Сагайдачний, між іншим, робив значні інвестиції в освіту! Тому Олександр Георгійович історією всерйоз цікавиться. Приміром, спадщиною Запорізького козацтва. З ініціативи вченого започатковано художньо-публіцистичну серію видань «Наші Великі пращури» (зрозуміло, й Сагайдачний серед них).

А кабінет Олександра Георгійовича схожий на історичний музей. Господар вважає, що колекція зброї — це доповнення його самого. Серед експонатів — оригінали та копії з усіх усюд: козацька шабля XVIII століття, булава часів Січі, топорик гуцула — це з вітчизняного спадку. А ще японський самурайський меч, бойовий меч з Індонезії, грузинська шабля. Африканські мотиви: бойовий лук та ритуальні атрибути намібійського вождя. Найзагрозливіший вигляд має чомусь лезо мачете, яким рубають цукрову тростину в Домініканській Республіці.

У компанії цих речей Олександр Чувардинський підживлюється духом давнини й заспокоює душу. Йому це необхідно, бо він чоловік діяльний і вважає, що економіка (як і суспільство взагалі) розуміє лише мову вчинків. Приміром, очолюваний Чувардинським Союз опікується дитячим інтернатом в селі Дениші на Житомирщині. Нині такі заклади потерпають від браку фінансування. Хто допоможе? Доводиться звертатися до тих вітчизняних підприємств, у які за сприяння Союзу було залучено інвестиції. У такій добрій справі, звичайно, не відмовляють. Так само підтримують і збірну глухонімих дітей з плавання. Ця тема близька й зрозуміла самому Чувардинському — він плавець, майстер спорту міжнародного класу. Минулого року Союз зорганізував поїздку цієї дитячої команди на міжнародні змагання до Німеччини.

А на знімку — ще один епізод невтомної діяльності Чувардинського: він був співорганізатором конкурсу зі стрільби для журналістів «Влучне перо», і сам вручав премії переможцям.

Ото дивишся й думаєш: Україна таки житиме краще. Бо за це вболівали цілі покоління, від Сагайдачного до Чувардинського.

Ірина БУЛАНЕНКО.

...30 років потому

Кайф, помножений на поезію

Коли ми телефоном домовлялися про зустріч, Василь Васильович Дем'яненко, доцент Тернопільської медичної академії імені І. Горбачевського, сказав: «Ви мене впізнаєте — я трохи схожий на Джиммі Картера».

І він таки справді скидається на колишнього президента США, до речі, цьогорічного Нобелівського лауреата. Дем'яненко —людина порився, імпульсивна, про таких кажуть «живчик». І хоча до Нобеля він не дотягнув, але заслуженим винахідником України став. На його рахунку — понад 60 винаходів.

— 1973-й? — перепитує Василь Васильович. — Для мене він був щасливий — тоді я захистив кандидатську дисертацію. І зустріч Нового року добре пам'ятаю. Напередодні, 30 грудня, я зробив доповідь на засіданні товариства магнітологів у Москві й отримав високу оцінку. Окрилений повертався до Саранська, де тоді жив. Але не тільки вдала доповідь була причиною того. Вдома чекали найдорожчі гості — з Білої Церкви приїхали мої батьки, щоб разом зустріти Новий 1973 рік. Головною прикрасою святкового столу був кролик, якого нам передали батьки дружини з Рівненщини. Так чітко це запам'яталося, бо то були часи суцільних дефіцитів, і в Мордовії жилося несолодко. А ще 1973-й запам'ятався подіями в Чилі — ми всі співпереживали Альєнде, Корвалану. Там, у Саранську, у нас було потужне українське земляцтво. Вдома з дружиною розмовляли тільки українською. Мені навіть снилося, що читаю лекцію рідною мовою.

За першої нагоди Дем'яненки повернулися на батьківщину. У Тернополі Василь Васильович очолив медсанчастину об'єднання «Ватра» — передового підприємства світлотехніки колишнього Союзу. Передового не тільки технічно, а й соціально. Створювали автоматизовану систему охорони здоров'я. І дещо вдавалося. За рік лише завдяки профілактиці й контролю знизили на 25 відсотків захворюваність працівників на серцево-судинні недуги. Шкода, що всі ці здобутки не мали продовження — нині вижити б підприємству.

Там, на «Ватрі», В. Дем'яненко пройшов добру школу. Вірус творчості вразив його серйозно й надовго. Нині Василь Васильович очолює відділ ліцензійно-патентної роботи медакадемії. Цього року тут оформили сто винаходів — своєрідний рекорд за останнє п'ятиліття. А все тому, що ректорат знайшов можливість матеріально заохочувати винахідників і раціоналізаторів. І не тільки викладачів, а й студентів. Одне зле, апарати, які могли б рятувати людей, є в одиничних екземплярах. Високу оцінку тернопільські винахідники отримали в інституті Шалімова, опіковому центрі, однак міністерства оборони і з надзвичайних ситуацій не мають коштів, щоб замовити їх серійне виробництво.

— Особливо прикро, — каже Дем'яненко, — коли бачиш, що винаходи, запропоновані нами кілька років тому, реалізують за кордоном. Якщо наш прилад для опромінення крові ультрафіолетом коштував би 120—140 доларів, то аналогічний шведський продають за 12—14 тисяч доларів. І таких прикладів багато.

Василь Васильович щедро роздає ідеї іншим. Каже, що всього самому не реалізувати — життя не вистачить. А наснагу до творчості черпає... в поезії. Винахідницька робота, вважає він, змінює стиль мислення, він стає асоціативним. Працює, скажімо, над приладом, для поліпшення зору і починає шукати, що казали про світло Пушкін, Шевченко, Леся Українка... І знаходить у поезії підтвердження своїм ідеям.

Взагалі Василь Васильович кохається у поезії. Особливо любить Пушкіна, Бернса, Єсеніна. Щедро здобрює поезією свої лекції, а читає він курс екстремальної медицини. Вважає, що серйозна наука так легше сприймається. І студентів спонукає заглянути до томика поезій — медикові емоції аж ніяк не зайві.

Він вважає себе щасливою людиною. У нього — улюблена справа. Творча робота для нього — насолода, як він каже —кайф. Філософськи ставиться до теперішніх труднощів: реалізувати себе можна завжди, було б бажання. Сорок років живуть у злагоді й любові з дружиною, виховали двоє дітей, мають четверо онуків.

2003 рік Василь Васильович зустрічатиме в Росії, де живе донька з сім'єю. Усе повторюється. Як тридцять років тому.

Любов ЛЕВИЦЬКА.

Тернопільська область.

На знімку: Василь Дем'яненко тридцять років тому. Він майже не змінився. Тільки сивини додалося.

шахтарів, аристократів

Шампанізація всієї країни

Залпи «Аврори» сповістили про нову епоху —загальної рівності, і шампанське перестало бути напоєм аристократів. Попит на нього значно зріс, на всіх стало не вистачати. Потрібно було шукати вихід. І його знайшли. 1920 року вчений-винороб Антон Фролов-Багреєв запропонував замінити бродіння у пляшках на бродіння у стальних резервуарах — акратофорах. Вийшов швидкий та вигідний спосіб приготування вина пристойної якості, коли напій дозріває щонайбільше за два місяці. Це прискорило процес виробництва в 30 разів. А 1961 року Г. Агабельянц, А. Мержаніан і С. Брусиловський розробили ще один метод шампанізації — у невпинному потоці. Ось така історія «Радянського шампанського».

В Україні з десяти заводів, що виробляють шампанське, лише два — Новосвітівський та Артемівський —використовують класичну, французьку, технологію приготування, інші — Харківський завод, Севастопольський винзавод, агрофірма «Золота балка» (Севастополь), обидва Київські, АП «Одесавинпром», новий виробник — Одеський коньячний завод — використовують періодичний спосіб шампанізації вина в акратофорах або в безперервному потоці. В асортименті українських виноробів майже 160 найменувань вина. Для його виробництва вони використовують традиційно виноград спеціальних білих і червоних сортів — «піно», «рислінг», «совіньйон», «шардоне» тощо. Випускають — брют, сухе, напівсухе, напівсолодке, солодке.

А загалом, наша шампанська галузь переживає сьогодні не кращі часи. Після 1997 року, коли було випущено рекордну кількість напою, справи в галузі пішли на спад. І якщо це падіння не зупинити, виробництво ризикує втратити сегмент ринку. Причин цьому кілька. Поперше, дуже багато фальсифіката. І хоча останнім часом завдяки великій захищеності товару підробок поменшало (в основному підробляють «Радянське шампанське»), все одно «несправжнього» на ринку не менш як 50 відсотків. Доречно також згадати про рекламу. Буває прикро, що продукцію заводу «Новий Світ» багато хто не знає. Доводилося навіть чути, що це шампанське виробляють у Росії. До речі, компанія Castel Freres, яка веде свій початок ще від середновіччя та входить до першої десятки світових виробників вин, нині відчайдушно бореться за виживання, бо гадала, що марка говоритиме сама за себе, і не приділяла належної уваги рекламі. Проблеми в галузі і з експортом. Через істотне скорочення експорту нашому північному сусідові — Росії. «Шампаністи» переорієнтувалися на західного покупця — Німеччину, Словенію, країни Бенілюкс, Сингапур тощо. І, звичайно, важлива причина — наша з вами низька купівельна спроможність і, ніде правди діти, відсутність культури пиття.

Про культуру пиття

Уміння пити — це теж мистецтво. І відкривається воно тим, хто ставиться до нього не тільки по-творчому вільно, а й шанобливо. Шампанське, як коронована особа — воно примхливе та вимогливе. Отож дотримуйтеся етикету! На стіл подавайте охолодженим (6—8 градусів), але не в морозилці — вона може вбити ігристість вина, краще в спеціальному відерці із льодом. Відмовтеся від звички стріляти корком: не тому, що шкода пролитих дорогоцінних крапель — збовтане та зпінене вино втратить свою вроджену шляхетність. Келих для шампанського, через високе походження цього вина та розніженості, іноді називають троном. На вибір є два його різновиди: у формі тюльпана, що ледве розкрився —(в ньому вино довго грає і зберігає свою енергію), або широкий і приземкуватий, схожий на вазочку. Із такого швидко зникають бульбашки, а отже, цінителі та знавці зможуть краще відчути вишуканий смак напою. Спочатку плесніть шампанське на дно, помилуйтеся, як воно підніметься, заграє, а коли осяде, наповніть келих на дві третини. Шампанське не п'ють —його смакують. Зробивши ковток, потримайте вино на язиці — побалуйте себе, догодіть своєму смаку. Щоправда, якщо зустрічі Нового року передують пишні проводи старого, то, певно, смак шампанського вина не буде помічено.

Шампанське буває біле, рожеве, червоне. Найсухішим (брют), сухим можна розпочати застілля, а до нього подати ікорку чорну, оливи, сир, мигдаль; напівсухе подають до вишуканих других страв; напівсолодким та солодкими винами завершують урочистий обід, поєднуючи з десертом і фруктами. Менеджери кількох столичних супермаркетів стверджували, що фаворит на полиці шампанських — «Радянське» напівсолодке. Ми, пригадайте, ще за радянських часів за ним ганялися. Нам би, щоб у голові шуміло та було солодко. Про напівсолодкий напій є легенда: про те, як весела вдова Кліко з радісним вигуком: «У нас немає сортів, окрім одного — найкращого!» — підсипала цукор російським козачкам. Але не до всіх випадків воно підходить. Сподіваюся, ви не додумаєтеся подати шампанське до супу. Солоні закуски, приміром оселедець, чого доброго, яєчню теж ним не запивають. І жодних цитрусових чи шоколаду!

І пам'ятайте — ченці не прощають зрад. Шампанське на новорічному столі має царювати всю ніч.

Не лише смачно, а й корисно

Медики стверджують, що шампанське (у розумних межах) цілюще впливає на організм. Отже, до складу шампанського входить двоокис вуглецю, завдяки чому воно збуджуюче діє на дихальний центр, стимулює кровообіг, розширює судини мозку. Ігристе вино корисне для людини також своїми антимікробною та антистресовою діями. Червоне може застосовуватися як засіб, що виводить із організму радіонукліди. В жодному іншому продукті немає такої кількості поживних компонентів, як у шампанському — майже 400. Тут вітаміни і ферменти, кислоти і рідкісноземельні метали, а також багато іншого.

А ще винороби вважають: щоб вино цілюще впливало на наш організм, потрібні, крім високого професіоналізму, любов та гарний настрій причетних до цієї справи людей. Інакше — не заграє, не заіскриться.

І нехай цей вишуканий напій допоможе вам побачити себе у новому році по-новому, здоровішими, життєрадіснішими, благополучнішими.

Валентина ШУЛЬГА.

Келих для добровольця

Понад 2,5 тисячі пляшок червоного вина отримають на Новий рік добровольці, які беруть участь в очищенні узбережжя Галісії від нафти, що вилилася з танкера «Престиж». **Як передає агентство Ассошіейтед Пресс**, таке рішення ухвалила влада Іспанії. Вино призначено для матросів військових та цивільних кораблів, добровольців, котрі працюють на березі, а також для пілотів літаків та геліокоптерів.

Як заявив глава північної іспанської провінції Ріоха Педро Санса Алонсо, такий новорічний подарунок додасть сили працюючим на узбережжі, особливо якщо на свята похолодшає.

З НОВИМ РОКОМ!

...20 років потому

Як Терещенко на пенсію запізнився

У 1983-му Іван Сидорович Терещенко, Герой Соціалістичної Праці, горновий заводу імені Петровського, збирався на пенсію. Йому було 55 літ, у такому віці давно час міняти доменну піч на пічлежанку.

І треба було статися, що саме в новорічну ніч Терещенку випало поратися в цеху біля горна. Це був для нього своєрідний ювілей: наприкінці 43-го він п'ятнадцятилітнім потрапив у ремісниче до майстра Микити Мальцева. Мальцев був чудовим педагогом: виростив ціле покоління. І от тепер це покоління йшло на пенсію, а з ним відходила в минуле ціла епоха в історії чорної металургії. Іван Сидорович думав: хто ж варитиме сталь-чавун після мене й таких, як я? А молодь сюди не дуже рветься!

Тієї новорічної ночі Іван Сидорович замислено дивився на молодих хлопців, котрі працювали поряд. А те, до чого придивляєшся в таку ніч, може залишитися з тобою й на цілий рік!

Терещенко чесно збирався на пенсію, те і Бог бачив, і люди. Він навіть записався в садоводи-городники. Вже уявляв, як зі своєю Тетяною саджатиме помідори-огірки і частуватиме онуків. Але коли ранньої весни 83-го на схилах Дніпра наділяли дачні ділянки і петровці тягли жеребки, кому яка дістанеться, Іван Сидорович туди не з'явився. У доменному цеху запровадили посаду горнового-інструктора — і запропонували її Терещенку!

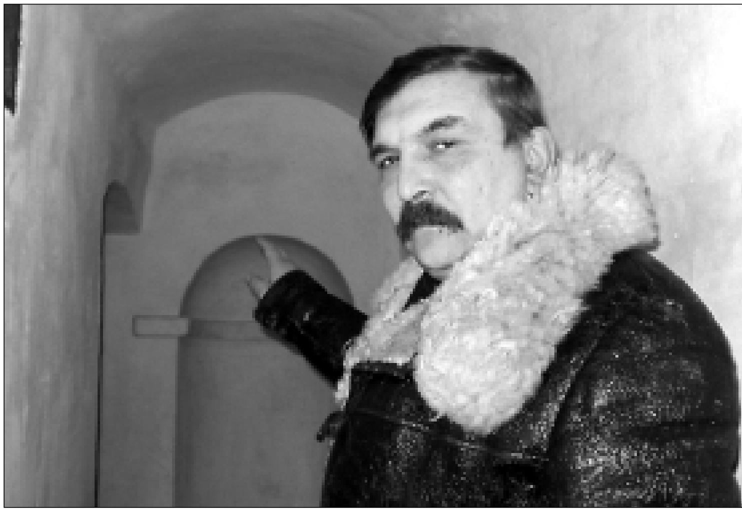
Він не відмовився. Отак ще п'ять років і доточив до свого «гарячого» стажу. На весь СРСР Іван Сидорович започаткував наставницький рух «Майстри завтрашнього дня». Може, й не всі пам'ятають, що таке наставники. Але Терещенка в його рідному доменному цеху згадують. І він їх згадує: Вітю Шапку, Валентина Ручку, Володю Самойленка і Володю Власенка, Вітю Захарова, Юрка Шевцова. Він має право називати їхні хлоп'ячі імена, бо сам ставив їх на крило. Тепер вони самі стали поколінням.

А єдине, за чим шкодує Терещенко, то це те, що лише у 93-му році обзавівся дачею. Які черешні, яблука та сливи, які помідори-огірки родять на його ділянці! А сил доглядати за ними уже майже немає. Але з наступної весни, каже, на все літо поїду на свою дачу і повернуся лише пізньої осені.

Микола НЕЧИПОРЕНКО.
Дніпропетровськ.

Аномалії

Підполковник

У чернігівців на Новоріччя особливий інтерес до Антонієвих печер на Болдиних горах. Уже впродовж багатьох років, здебільшого на зимові свята, тут відбуваються незвичні явища, які й досі ніхто не може як слід пояснити. Деякі відвідувачі бачили кілька безмовних ченців. Вони немовби виринали з пітьми минулого і на кілька миттєвостей показувалися на світ, дивувалися побаченому і розчинялися у підземеллі. Іноді таке по кілька годин спостерігали екскурсанти, співробітники відділу печер Національного архітектурно-історичного заповідника «Чернігів стародавній». Що вони бачили? Гру уяви? Масову галюцинацію?

... Першу печеру на Болдиних горах 1069 року викопав славнозвісний Антоній, засновник Києво-Печерського монастиря. Тоді він утік від гніву київського князя Ізяслава і знайшов притулок у Чернігові. Незабаром на околиці міста постала печерна обитель. Упродовж століть ченці викопували нові келії, облаштовували підземні церкви і ... занурювалися дедалі глибше у гору. У ній вони жили. Тут і спочивали вічним сном. Фактично печери — велике кладовище, на якому покояться сотні, якщо не тисячі, подвижників віри.

Нині археологи розчистили чотириярусні ходи довжиною 350 метрів. За радянської влади монастир з трьома підземними церквами закрили. Входи до печер засипали. Багато підземних ходів з часом обвалилися. Лише в 70-х роках розчищене археологами та ентузіастами монастирське господарство стало доступне для огляду. Схоже, відродження після кількадесятилітнього небуття церков, келій, галерей було сприйнято позитивно не лише громадськістю Чернігова. Час від часу в Антонієвих печерах почали з'являтися «на оглядини» постаті ченців.

Першим свідком незвичайного явища ще узимку 1970 року став дев'ятикласник Володимир Руденок, який однієї ночі допомагав археологам (удень у печерах проводили екскурсії) розкопувати нові ходи.

— Після Нового року ми працювали на нижньому ярусі підземного комплексу, — розповів він. — Зовнішні двері були на замку, щоб нам ніхто не заважав. Копали зі свічками та ліхтариками. І ось під ранок вигоріли свічки, розрядилися батарейки. Що робити? Тут я і згадав, що попереднього разу залишив недопалки свічок за вівтарем церкви Миколи Святоші. Оскільки я вже добре знав підземелля, то спокійно пішов у потрібному напрямку. Через якусь хвилину у мене пішов мороз по шкірі. Поблизу келії Антонія Печерського стояла людина, одягнена у щось чорне, немов старомодне

Прадавній календар

Швидко плине час, і от ми вже переступили поріг третього тисячоліття від Різдва Христового. Скільки подій та звершень вмістили ці тисячі років! Лише стрімке двадцяте століття претендує на кільканадцять епохальних подій. Це і ера радіозв'язку, і ера розщеплення атома, і ера виходу людини в космос, і ера комп'ютерів та віртуальної реальності. Цей перелік можна було б продовжувати і продовжувати, бо кожна з подій варта того, щоб започаткувати собою нову епоху в історії людства.

До речі, в минулому досить часто так і робили: розпочинали відлік років з моменту події, яка на свій час була найвражаючою.

Так було з «Римською ерою» — на часі 2761 рік від заснування Риму. Щось подібне відбулося з «Христовою ерою», яку ще називають «новою ерою». Створена вона була досить штучно півтори тисячі років тому вченим монахом Діонісієм Малим. А відбувалося це так.

Йшов 1284 рік «Римської ери» (525-й — майбутньої «нової ери»). Діонісій за основу своїх розрахунків узяв той факт, що Христос був розіп'ятий у віці 33 років і воскрес у неділю, 25 березня. Такий збіг дат — недільний день 25 березня, що настає в перший повний місяць після дня весняного рівнодення (21 березня), буває один раз на 532 роки. Провівши нескладні арифметичні розрахунки, монах визначив дату народження Ісуса Христа — 759 рік «Римської ери», який автоматично став 1-м роком «Христової ери».

Та людство аж ніяк не відразу погодилося з цією ідеєю. Минуло багато сотень років, перш ніж цей календар став загальновживаним. Значна частина держав Європи, передовсім Візантія і Київська Русь, користувались іншим календарем — від початку "Створення Світу" — 5508 до Різдва Христового. І лише указом російського царя Петра I від 19 грудня 7208 поточного року Росія з 1 січня почала «жити» в 1700 році від Різдва Христового.

Відтоді чимало країн так званого Старого світу за традицією чи по інерції користуються саме цим календарем. І нікого не хвилює, що в ньому «намішані» традиції, міфи, повір'я та забобони давно минулих часів і народів. Скажіть на ласку, що пов'язує нашу національну і державну історію з честолюбських давньоримських імператорів, їхніми богами та вподобаннями? Як же самобутня українська історія, національні традиції, культура, ментальність, символіка, запитаєте ви.

Ось про це і піде мова! Але спершу необхідна пересторога від крайнощів. Бо, не розібравшись у своїй етнічній історії, ми поспішаємо копіювати чужий досвід. Чого варте хоча б сліпе наслідування східного "тваринного" календаря з усіма цими драконами, зміями, свинями та щурами. Справді, він гармонійний, екзотичний, має прадавні корені і чудово задовольняє народи східного регіону. Але навіть там у кожної з країн — Японії, Монголії, Китаї в цьому календарі є свої національні відмінності й особливості.

І лише ми у своїй незалежній і самостійній державі з упертістю, гідною іншого застосування, рік у рік приміряємо на себе здобутки чужої культури. Вона «не лізе», а ми «тягнемо» і самі второпати не можемо, що ми святкуємо: чи то рік кота, чи зайця, чи кроля. І який кожен із них осібно і всі гуртом мають стосунок до нас, до нашої буденності, моралі, релігії, духовності.

Проте вже багато тисячоліть існує календар, який був створений на географічному терені нашої місцевості й дуже повно і гармонійно об'єднує в собі космічно-планетарні складові буття європейців. Виник він ще тоді, коли людина розумна не лише звернула увагу на зорі небесні, а й зрозуміла їх значення для свого життя і побуту. Тому кожній із видимих неозброєним оком зірок-планет вона присвятила певну годину, день, добу, тиждень, місяць і рік свого земного існування.

Головна роль, звісно, була віддана Сонцю, котре стало головним божеством і очолило гурт планет, серед яких були Марс, Меркурій, Юпітер, Місяць, Венера і Сатурн. Кожне з цих небесних тіл символізувало не лише зоряний знак, а й певні закономірності людського життя. Деякі деталі, риси і символи цього календаря дозволяють говорити про його прапра-українські корені й витоки. Ось його основні положення.

Кожний рік має свої характерні особливості, які залежать від поєднання символу певної планети і кольору. Разом вони відображають особливості природних циклів того або іншого проміжку часу в Північній півкулі Землі.

Так, наприклад, Сонце наповнює свої роки високою активністю, енергією, натхненням і нестримним прагненням до конкретної і світлої мети.

Марс надає своїм рокам енергію здобуття, визначення, згуртованості й здатності зберегти й захистити надбане.

Меркурій символізує енергію руху, пізнання, інтелект, прагнення до нового, незвіданого, інтригуючого.

Юпітер наділяє житейською мудрістю, розважливістю, добробутом, закладає основи стабільності.

Місяць наповнює свої роки емоційністю, мрійливістю, талантами, пошуками гармонії, здійсненням задумів і бажань.

Венера привносить до аури своїх років потяг до прекрасного, ліричні почуття, розуміння завершеності в поезії, музиці, образотворчості, а також насназує чуттєвістю і розкішними... лінощами.

Сатурн забезпечує стабільність, поміркованість, розумні обмеження і певний консерватизм, а також наділяє логікою і передбачливістю.

Отже, опікування року тією чи іншою планетою повторюється через кожні сім років. Та щоразу знак планети супроводжується ще й певним символом кольорової гами, котрий мусить врівноважувати основний вплив планети на стан природи і життя людини —підсилювати, послаблювати чи гармонізувати його. В цьому розподілі теж є своя чітка гармонічна взаємозалежність.

Роки, які закінчуються на О, прийнято вважати «білими»; на 1 — «червоними»; на 2 — «оранжевими»; на 3 — «жовтими»; на 4 — «зеленими»; на 5 — «голубими»; на 6 — «синіми»; на 7 — «фіолетовими»; на 8 — «сірими»; на 9 — «чорними».

Вважається, що білий колір надає людині чистоту намірів, конкретність мети, послідовність дій, допомагає осмислити минуле і спрогнозувати майбутнє. За певних обставин він сприяє тому, щоб почати все спочатку «з чистого аркуша»!

Червоний колір символізує збудливість, рішучість, концентрацію енергії дії, стрімкість і навіть певну агресивність. Водночас це — символ вогню, але не того, що спалює і руйнує, а того, що зігріває і вказує напрям. Це може бути полум'я факела, свічі, домашнього вогнища.

Оранжевий — засвідчує високу духовність, шляхетність намірів, неспішність і терпимість. Він допомагає не витрачати енергію на дрібне і швидкоминуче, а зосередитися на важливому й вічному. За сприятливих обставин цей колір підсилює циркуляцію енергії, наповнює тіло і душу відчуттям польоту.

Жовтий — це оптимістична активність, концентрація сил волі і духу, життєствердна енергія намірів і здійснень, здатність створювати матеріальні блага і не забувати про духовні цінності.

Зелений — засвідчує наполегливість у досягненні мети і глибоку внутрішню переконаність у кінцевому успіхові. Він формує силу волі, дисциплінує розум і змінює тіло.

Голубий — наповнює людину мрійливістю, романтичністю, прагненням чогось невизначеного, прекрасного, але мінливого й зникаючого в безмежності. Цей колір сприяє тому, щоб людина була духовно щедрою й емоційно вимогливою.

Синій — дихає силою, спокоєм, натхненням задумів і радістю здобутків, дає відчуття комфорту для тіла і душі. Він допомагає здолати безпідставні сумніви й досягти успіху й визнання на найважчих перегонах життя.

Фіолетовий — символізує незалежність, неординарність і нестримний потяг до свободи думки, уяви, творення. Через це він може породжувати певну емоційну замкнутість, творчу напруженість і надчуттєве сприйняття подій та явищ.

Сірий — закликає до роздумів, розважливості, допомагає розв'язувати найскладніші проблеми. Водночас він може породжувати сумніви, непевність, навіть смуток — з одного боку, однак компенсує це здатністю до тонкого розрахунку і передбачення можливого майбуття — з другого.

Найскладніший чорний колір, котрий несе в собі величезний енергетичний потенціал, який може бути спрямований і на розбудову, і на знищення. В ньому сила, наснага, непередбачуваність і таємниця. Він неосяжний, незбагненний і завжди несподіваний.

З НОВИМ РОКОМ!

КДБ зіткнувся з... привидом

довгополе пальто! Подумавши, що це мені привиділося, я підійшов до вівтаря. На жаль, недопалків не знайшов. Повертаюся назад — знову Він! Хоч була суцільна темрява, я його бачив! Зробив сміливо кілька кроків уперед, і видіння зникло. Хоч був уражений побаченим, усе-таки нікому нічого не сказав. Гадав, що з мене сміятимуться. Лише згодом, коли таке пережили інші відвідувачі та працівники заповідника, стало зрозуміло, що в печерному монастирі справді відбуваються дива.

На початку 80-х років співробітники заповідника звернулися по допомогу в Чернігівське управління КДБ. У печерах вони в цілковитій тиші чули голоси. Траплялося, у кількох місцях натикалися на видіння людини, яка то з'являлася на мить, то безслідно зникала. Цю незвичайну справу доручили розслідувати підполковнику Олександрові Добриці. Він почав вивчати всі версії. За однією з них фашисти привозили під час відступу сюди полонених, і ті ховали в печерах цінності. Отже, хтось з уцілілих гітлерівців намагався таємно проникнути в підземелля і знайти їх? Ще в Чернігові були представники так званої катакомбної церкви. Може, вони мешкали в одному з невідомих дослідникам ходів? Версії ці відпали самі собою, коли співробітник спецслужби сам віч-на-віч зіткнувся з ... привидом. Ця зустріч, до речі, не пройшла безслідно для Олександра. Поступово він утягнувся в розкопки на Болдиних горах, історичні розшуки і згодом видав книжку про чернігівських князів! По суті, те саме сталося і з В. Руденком, який після школи став офіцером міліції. А у 1987 році влаштувався на роботу в «печерний» підрозділ заповідника. Останні 14 років він — завідувач відділу заповідника «Чернігів стародавній», автор багатьох досліджень про минуле обителі.

— Я востаннє спостерігав Його на Спаса років чотири тому, — розповідає підполковник у відставці О. Добриця. — В Антонієвих печерах є від церкви Святоші 24-метровий тупиковий хід, кінець якого освітлюється лампою. Того дня багато людей стали свідками незвичного явища — галерея заповнилася ніби туманом-маревом. І в ньому чітко проглядалася фігура людини з бородою. Підійшов ближче — димок мов розступився, і зображення чоловіка зникло. Але коли я знову віддалився, постать з'явилася. Фотоапарат, як багато разів ми переконувалися, таке явище «не бере».

Незвичними подіями в Антонієвих печерах зацікавилися науковці Москви, Дніпропетровська. У 90-х сюди привезли спецапаратуру для вимірювання енергетики. Геофізики з Дніпропетровська виявили у галереях поблизу церкви Миколи Святоші аномально потужний потік енергії. Інші вимірювання підтвердили, що окремі галереї випромінюють дуже потужну біологічну енергію, яка змінює імунну систему(!).

— Якщо у мене сильний нежить чи болить голова, — каже В. Руденок, — прямую у печери... І знаєте, усе зникає, мов за помахом чарівної палички.

...Разом з В. Руденком спускаюся сходами у печери. Тихо. Затишно. Ідемо вузькими ходами. Знову піднімаємося сходами. Володимир Якович зупиняється:

— Ось тут усе це відбувається...

Я його фотографую кілька раз цифровим фотоапаратом. Потім знімаю у церквах. Перевіряю на дисплеї якість зображення — і дивуюся. Там, де у печерах підвищена енергетика, замість сфотографованого — якісь плями у формі людського силуету і сяяння! Пішли і повторили фотографування, але вийшло те саме! Ніби привид-чернець у такий спосіб проявляє себе і нагадує, що він є і що з ним треба рахуватися.

На жаль, поки що все, пов'язане із загадковим явищем, не дає прямої однозначної відповіді, чому все відбувається у певний момент, як з'являється образ ченця, а то й цілої групи (їх бачила одна з хворих під час лікувального сеансу). Мабуть, усе це та нові подробиці незвичного залишаться інтригуючим ребусом для майбутніх поколінь, яким теж буде потрібна пожива для роздумів?

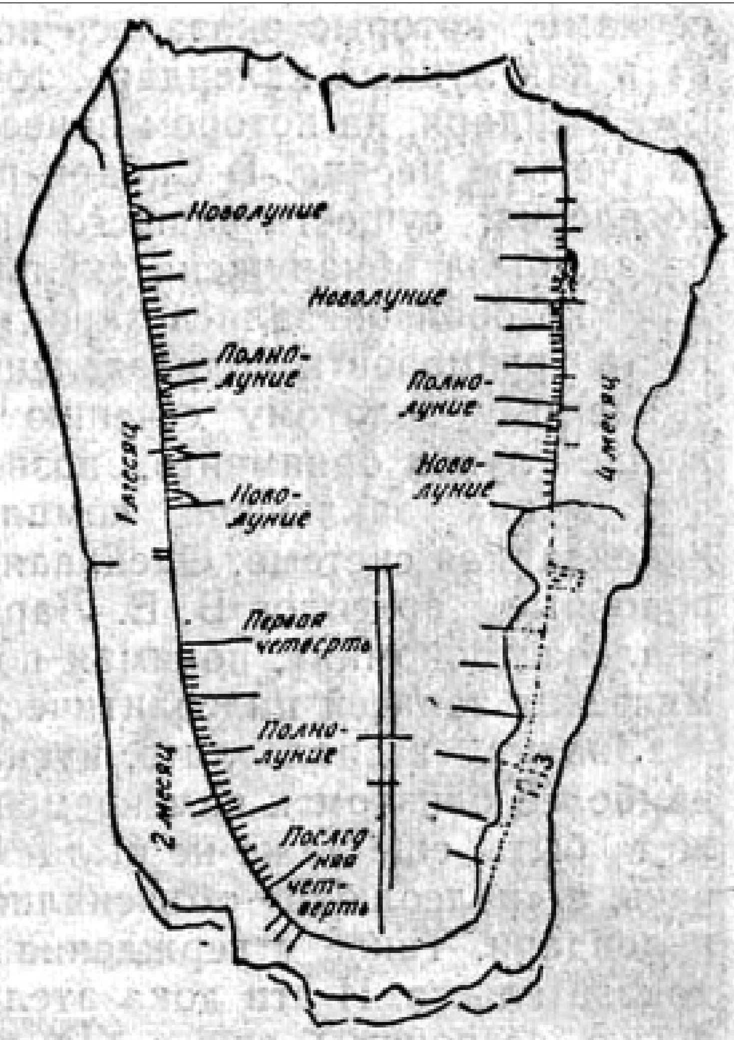
Сергій ПАВЛЕНКО.

Чернігів.

На знімках: завідувач відділу печер Національного архітектурно-історичного заповідника «Чернігів стародавній» В. Руденок в «аномальній» галереї; місце спочинку ченців; зображення ченця-привида.

Фото автора.

волхвів

Одна із знахідок календарів палеоліту. На території України (сел. Гонці) було знайдено ікло мамонта, датоване 15000—10000 роками до н. е., з дивними насічками, що їх виявилося можливим інтерпретувати як місячний календар, точніше, як фрагмент місячного календаря, на якому нанесено зміни фаз Місяця за чотири місяці.

Один із варіантів цього календаря передбачає таку природну символіку поточних місяців за періодами року і стихіями: дерева символізують стихію «Вода»; тварини — стихію «Земля»; птахи — стихію «Повітря».

Наступний, 2003-й рік від Різдва Христового за цим календарем вважається роком «ЖОВТОГО МІСЯЦЯ», який, за такого поєднання символів планети і кольору, буде ще й «Роком магічних звершень». Такий збіг планети, кольору і стихії випадає один раз на 210 років. До того ж супутник нашої планети — Місяць — має величезний реальний вплив на перебіг подій на Землі. Це і морські та океанські припливи та відпливи, це і переміщення величезних повітряних мас — усілякі там циклони та антициклони. Врешті-решт, це проблеми, пов'язані із здоров'ям людини, — чутливість до магнітних збурень, протікання різноманітних фізіологічних циклів тощо. А магічність впливу Місяця полягає в тому, що не всі ще чинники впливу цього космічного тіла на природні процеси добре вивчено і досліджено. А там, де мовчить наука, слово перебирає магія. Але магія волхвів конструктивна і творча, вона допомагає людині пристосуватися до довкілля, глибше розуміти природні явища, співвісувати в гармонії з ними.

Наостанок хочу нагадати, що, справді, у кожного року є свої "характер", прикмети, особливості протікання природних циклів і енергетичних процесів. Та будь-який рік стає «добрим» чи «злим» лише залежно від наших думок, намірів і справ. Тому намагаймося формувати ауру кожного року світлими прагненнями і доброчинними звершеннями!

Щасливого усім Нового року в нашій рідній незалежній Україні!!!

Микола БЕРЕСТ.

Вернісаж

Любитель від слова любов

Відомий київський колекціонер і мистецтвознавець Ігор Диченко влаштував авторську виставку графіки (роботи 1978—2001 років) у столичній галереї «Ірена». Диченко народився на Святого Миколая, цього дня і відкрито виставку, а названо її «Щедрий вечір».

Диченко досліджує і популяризує мистецтво українського авангарду, має численні публікації. Це вже шоста персональна виставка Диченка-художника, попередні були у Представництві ООН у Києві, в галереї «Дім Миколи» та інших престижних залах.

Настрій композицій позначений відвертою чуттєвістю: тут є «Спокуса», вирують «Скоморошi пристрасті» поряд із «Двома отроками в інтер'єрі» (за мотивами Сальвадора Далі), тут зустрічаються «Дама і кавалер», тут «Янгол та чорт ведуть бесіду про любов».

За оцінкою фахівців, художня творчість Ігоря Диченка ґрунтується на класичних взірцях, проте зазнала впливу художників-любителів. Утім, справжній любитель завжди кращий за професіонала без любові.

Оксана ЧИСТА.

Фото Богдана МАСЛЯНИКА.

Конякою ходи!

Коли грає гармата

Нові стоклітковi шахи вигадав і збирається запатентувати викладач Дніпропетровського агроуніверситету Олександр Лещінер.

На відміну від звичних 64-кліткових, у цих шахах гра відбувається на ста клітках. Отож тут і фігур більше. Білі і чорні мають по десять пішаків. А ще з'явилися дві нові фігури — гармати. Або пушки, якщо в російськомовній версії. Зовні вони схожі на туру, але зверху мають великі круглі ядра. Розташовуються гармати по обидва боки від короля і королеви (ферзя).

— Сучасні й усім відомі шахи вичерпують інтерес до себе, — вважає Олександр Борисович. — Вони такі давні, що людство встигло зіграти практично всі нібито нескінченні варіанти, які тільки можуть виникати на 64-кліткових дошках. Для справжніх гросмейстерів уже майже немає невідкритих чи недоступних секретів у теперішніх шахах. Довідників зіграних партій видано тисячі. Сьогодні і відкладати поєдинки-зустрічі немає сенсу. Заклав позицію у комп'ютер, якщо лінькі гортати відповідну літературу, — і він видасть усі можливі варіанти, як довести до логічного завершення виграшну чи навіть урятувати програшну партію. Згортається поширене колись серед любителів шахів захоплення, як складання та розв'язання задач і етюдів...

А стоклітковi шахи, підводить рису Олександр Лещінер, — ще не опанована гра, в якій кількість імовірних перебігів баталій, отож і позицій, зростає одразу у кільканадцять разів. І кожна з них — ще не пройдене жодним майстром чи гросмейстером «поле». Гра відбувається за простими правилами: на перші 50 ходів відведено дві години. Нічию можна пропонувати після двадцяти ходів, коли розміняно саме гармати, або після 30-го ходу. Залишається сказати, що гармати ходять та б'ють фігури суперника в усіх без винятку напрямках —уперед, вліво і вправо, назад та по обох діагоналях. Але тільки через одну клітину. Є в Олександра Лещінера і цікава пропозиція-зміна щодо першого ходу кожного з пішаків, але це своєрідний секрет. Звісно, до певного часу.

Колеги та друзі Олександра Лещінера, які уже встигли пограти з ним у нові шахи, в один голос стверджують, що це справді зовсім нова гра.

Микола НЕЧИПОРЕНКО.

Дніпропетровськ.

Мал. Володимира КАЗАНЕВСЬКОГО.

З НОВИМ РОКОМ!

«Чорна» вівця багаторічної давності

«Мушу одразу зізнатися, оскільки це має пряме відношення до порушеної нижче теми, що я не байдужий до шашличків. Можна навіть сказати, що палко їх люблю. Правда, не якісь там ерзаци з яловичини або свинини, а натуральні, з баранинки. А якщо баранинка ще й молоденька та ніжненька — у-у-ух! Їв би і вдень, і вночі, та тільки пальчики облизував би...» Отак починався дуже гострий і гнівний фейлетон, який колись, давним-давно, надрукувала одна газета.

А все тоді почалося з того, що фотокореспондент однієї газети забезпечив Дошку пошани чималого підприємства бездоганно зробленими фотопортретами. Вийшла не Дошка, а лялечка. Ледве не галерея високохудожніх портретів!

— Як тепер нам з вами розрахуватися, я навіть не знаю, — бідкався директор заводу при зустрічі з фотокореспондентом. — Готівкою заплатити не можемо...

І раптом запропонував варіант. А беріть, каже, на три дні у своє розпорядження наш автомобіль «рафік» і мандруйте областю, куди вам заманеться. Отак тільки і можемо вам віддячити. Годиться?

У рейд вирушили четверо чи п'ятеро працівників одразу аж трьох обласних газет. Задумали спільно підготувати серію репортажів із сільської глибинки рідної Дніпропетровщини.

...Коли третій день незвичайного турне-відрядження добігав свого кінця, подумали, що вже й відпочити, розслабитися час — сам Бог велів після праведних трудів. Тому під вечір і завітали до Томаківки, до знайомого фотожурналіста Андрія, який працював тоді там у районній газеті. Він належав до тих умільців, хто напрочуд швиденько міг організувати для друзів щось на зразок щедрого бенкету або просто гарної вечері на природі. Зателефонував якомусь голові колгоспу, і вже за годину чи дві привіз хлопців-журналістів на берег якоїсь річки. Де для них справді «накрили гарну поляну». Крім горілки, повний бідон вареників із сиром, глечик сметани, смажені карасі, гора варених раків і не менш як десяток копчених курей...

А коли вже випили більше, ніж могли, але ще менше, ніж хотіли, зненацька зарепетував фейлетоніст, мовляв, чому це на нашому столі немає шашличків. Без них і вечеря не вечеря, і чарка вже не йде...

— Хлопці, не сумуйте, — вигукнув Андрій — будуть вам і шашлики! У нас є колгосп, в якому вівцеферма на кілька тисяч голів. Голова колгоспу — мій добрий приятель, він неодмінно виділить нам двійко баранів... Поїхали!

Підпила компанія аж підстрибнула від радості: гулять, так гулять. Уперед! Що вже була глупа ніч, це їх не зупинило. За півгодини машина загальмувала в якомусь селі. Андрій розбудив бідолашного голову. І пояснив, по-перше, з якими поважними гостями він прибув, а по-друге, чого їм тепер конче не вистачає.

— Хай буде по-вашому, — погодився голова. — Але я з вами не поїду. Ось пишу записку, покажете сторожу кошари, скажете, що я наказав відпустити пару ягнят. Гаразд?

Кошару хлопці знайшли швидко. Як і сонного сторожа. Він довго не міг второпати, чого цій п'яній ораві треба. А щоб прочитати в темряві якусь записку, цього й поготів дід не міг. Та врешті-решт усе зрозумів.

— Я в загін поночі не полізу. Хочете, самі ловіть баранів.

Хлопці миттю поперелазили через огорожу. Якщо п'яному море по коліна, то багнюка тим паче. Хапали овечок, а ті втікали з-під рук. А куди, не видно: темно, хоч око виколи. Врешті-решт, фейлетоніст розгледів, що поряд у зовсім невеликій та тісній загороді з десяток баранчиків бекає.

— За мною! — крикнув він і вже за хвилину подавав хлопцям першого барана. — Беріть, зв'язуйте йому ноги мотузкою и кидайте в машину...

За дві чи три хвилини подав і другого, аж крекчучи від натуги: «О, цей важкий попався!».

— Ну все, діду, порядок, — гукнули сторожу. — Ми поїхали, а ви бувайте здорові!

Як забивали овець та білували-обдирали з них шкіри, як готували шашлики, про це ми детально розповідати не будемо. Скажемо лише, що все робили з азартом, і шашлики справді вдалися. І фейлетоніст клявся та божився, що кращих та смачніших він у своєму житті зроду ще ніколи не їв. Наші хлопці-журналісти ледве добралися до райцентрівського готелю і поснули як убиті, а в колгоспі сторож польової вівчарні, справно відчергувавши ніч, благополучно повернувся додому. А тим часом вийшли на свою звичну роботу колгоспні вівчарі. І перелякалися на смерть. Бо виявили, що пропали, безслідно зникли два з тих десяти суперелітних баранів-заплідників, яких до колгоспу щойно завезли для розводу з якогось херсонського господарства, заплативши за кожного майже по чотири тисячі рублів. Хоч як шукали, обнишпоривши всі закути, та не знайшли. І мусили про пропажу доповісти голові колгоспу.

А голова чи забув про нічний «десант» любителів натуральних шашличків, чи просто не міг подумати про найгірше, та одразу — в міліцію: рятуйте, нас пограбували! Дільничний не забарився з виїздом на місце пригоди. А де, питає, сторож? Покликали.

— То як це, діду, воно вийшло, що цілий гурт увірвався до кошари, а ви проспали і не чули?

— А так і вийшло, — каже дід. — Приїхала опівночі тічка хлопців, з фотоапаратами, як з ружжами, тицьнула мені оцю ось записку від голови і нумо в загін овечок ловити. Де ловили, навіть скільки зловили, бачити я не бачив...

Фінал, був такий: щоб не здіймати на всю область бучу, щоб не дійшло це, боронь, Боже, до обкому і особливо до суду, хлопцям-журналістам полюбовно запропонували швиденько і тихенько, поки ніхто не знає, сплатити до колгоспної каси рівно стільки, на скільки вони завдали збитків — і, як то кажуть, і вовки будуть ситі, і вівці цілі. Згода? А куди хлопцям було подітися? Зняли, скільки в кого було, з ощадкнижок і в складчину нашкребли ті необхідні майже вісім тисяч...

Справді, навряд чи дорожчі шашлички зі свіженької баранини кому-небудь колинебудь доводилося їсти у своєму життя.

Микола НЕЧИПОРЕНКО.

Дніпропетровськ.

Мал. Бориса РЕВЧУНА.

...10 років потому

Багатий не той, хто багато має

Упереддень 1993 року письменник Дмитро Кешеля дебютував в обласній газеті «Новини Закарпаття» у трагікомічному жанрі, справді езопівському, відкривши читачеві загадкову й колоритну бабу Гафу Дякунку — «жону Пішти, Дюрія Савкулиного сина, що має сестру Анцю Палаташку, чоловік якої має стрия у Гамериці, а вуйка — в Канаді».

— У новорічну ніч, а зустрічали ми дев'яносто третій у колі сім'ї, зателефонував добрий знайомий і разом з віншуванням поцікавився майбутнім баби Гафи, — згадує письменник. — На той час ледь не кожне село прагнуло мати свою республіку і я подумав: а чому б не створити узагальнений образ такої республіки, а Дякунці дати посаду президента? Тим паче що біографія її, на переконання чоловіка Дюрія Савкулиного, відповідала всім вимогам — у сорок четвертому, коли в селі стояли гонведи, Гафа свиснула в них чотири пари черевиків, міх цукру і цілий ящик цигарок і втекла до лісу. Через кілька днів, «коли прийшли наші освободителі, баба заявила старшому руському капітану, що в лісах не ховалася від мадярів, а партизанила... І що вона не крала від гонведів, а зробила диверсію проти вражеської армії». Бабу одразу почали хвалити і представили до медалі, й жодна урочиста президія без неї не обходилась... І так тривало доти, поки баба не увійшла в раж і не заявила, що не тільки робила диверсію з черевиками, цукром і цигарками, а й підривала мости, пускала під укіс поїзди, перебила силу-силенну фашистів. І взагалі, нічого було сунутися руським, вона й сама визволила б край... Але це не полюбилося нашим освободителям. Чуючи, що в старої така страшна силища, вони відправили її в Сибір рубати ліс... Повернулася додому з обскубаним хвостом і вже не хвалилася диверсіями, не лізла у президії й за медаль геть чисто забула. Але дуже багато курила і страшно матюкалася. На роботу її нікуди не брали як «неблагонадьожну», і вона почала красти з колгоспу все, що виділа. А як набридло красти, почала самогон гнати — після алкогольного указу до неї заходили на сто грамів прокурори, урядники, секретар парторганізації, голова колгоспу, бригадири, ланкові та інші начальники. І цим самим має великі заслуги перед нашою незалежною державою. Бо хоч і називали її першою злодійкою в селі, вона не крала, а робила диверсії проти СРСР. І не була самогонницею, а споювала комуністів, аби втратили розум і загубили владу.

Безперечно, образ цей виник в моїй уяві як певна закономірність — кожна соціальна трагедія породжує комічні ситуації.

— Дмитре, та ідея, що прийшла у новорічну ніч десять років тому, вже матеріалізувалася?

— Частково. Наразі вона вилилася у своєрідний роман у новелах на народній мові і з народного життя «Жіванський світ», що вийшов друком у 1997 році. Відповідника закарпатському слову «жіван» нема, очевидно, в жодній мові, бо це і зірвиголова, і авантюрист, і людина, котра хоче перехитрити навіть саму себе. Перша частина роману «Державна копоня» побачила світ у тому-таки дев'яносто третьому, друга — «Госундрагоші» — рівно через рік. Госундрагош — це той, хто спромігся на підтяжки, відійшовши від жебрака, але не добігши ще до пана, проте вважає себе розумнішим і від першого, і від другого. А життя підказує нові теми й нові сюжети. Вони зображені у книжці з цієї ж серії — «Збийвіч, або Кіна не буде», що вийшла в 1999 році. Тепер вже майже готова книга під умовною назвою «На козі верхом по шляху реформ» як реакція Пацалівської республіки на теперішні економічні реформи.

— У ніч під нинішній Новий рік що загадаєш?

— Аби чимшвидше прийшов той час, коли не треба буде жертвувати сімейним бюджетом заради здійснення задуманого десять років тому. Але при всіх скрутах, що випали на початку дев'яностих, вважаю себе щасливим, бо зумів самоутвердитися, ні від кого нічого не просячи. Усе мені дав Бог. Вважаю себе багатим. Бо багатим є не той, хто багато має, а той, хто вміє обійтися тим, що має.

Іван ГУДЗОВАТИЙ.

Ужгород.

«Я поворожив вашій газеті»

У розміреному санаторному житті відбулася яскрава подія, що не залишила, здавалося, нікого байдужим: приїхав чаклун. Персонал і відпочивальники тільки про це й говорили. От, мовляв, Олені торік наворожив, так усе й трапилося, а Люся на нього ображається, що наговорив їй, здавалося, нісенітниці, але все так і вийшло, як по писаному. Оля, так, вона вийшла заміж, а не думала, що так і станеться, як пророкував їй чаклун... І жіноче населення санаторію тільки те й робило, що шушукалося, як умовити Олександра поворожити... Скептики-чоловіки теж, мабуть, у глибині душі не проти були довідатися про майбутнє, але трималися якось більш приховано. З Олександром ми познайомилися біля бювету.

Дивлячись на компанію, що попивала водичку не з трубочки, а як то кажуть, смакуючи, подумала: вони не знають, що вода ця здатна руйнувати зуби і тому її треба пити так, щоб не потрапляла на них. І одразу почула: «От ця дівчина дивиться на нас і думає, що ми воду п'ємо, як пиво». Слово за словом, і той, хто прочитав мої думки, відрекомендувався: «Олександр. Чаклун».

Добрий чи злий? Мені здалося — веселий. У побуті він називає себе чаклуном і каже, що це балощі. «Те, що я роблю, це якось інакше зветься», — зазначає Олександр. І вважає, що нічого спільного з екстрасенсами не має, скоріше, він віщун. Я б сказала — містифікатор, якщо можна так сказати, інтуїтик.

— Ворожу на картах таро, на квасолі, на каменях і по руці. Але відмовляю людей ворожити, тому що як карта ляже, так і буде. Хоча можна запропонувати кілька варіантів розвитку подій. Наприклад, чим треба пожертвувати, щоб не відбулося щось.

— Але можна і не прислухатися до вашої поради...

— Тоді буде так, як я сказав.

— Чи може хто-небудь, освоївши техніку ворожіння, сам собі що-небудь передбачати?

— Так, але це дуже складно, оскільки заважає надлишок інформації. Головне у ворожінні — це робота інтуїції. Можна знати всі значення карт, але так і не досягти того, щоб твої пророкування здійснилися. Необхідно інтуїтивно аналізувати інформацію. Кожна людина несе її, тільки візьми і скажи їй за допомогою карт усе, що буде.

— Ворожіння вважається одним із гріхів. Не боїтеся кари Божої?

— У Біблії написано про покаяння... Адже це гріх, який прощається тому, хто чесно покаявся. І потім, хоч би як там було, ворожіння — це частина культури народу. А мій прадід був, виявляється, циганським бароном. Ворожіння — це частина циганського життя. Отже, мабуть, це в мене на генетичному рівні прокинувся дар предків. Але справа навіть не у ворожінні.

— А з чого почалося ваше, так би мовити, чаклунське навчання, як ви прийшли до містифікаторства, віщунства?

— Я хворів, і мені запропонували сеанси гіпнозу, спробував — і мені пішло на користь. Лікар сказав, що треба освоювати цю методику самому. От я й почав, тільки мені не подобалося, що сеанси тривали так довго, я скоротив час для занурення у стан розслаблення... Потім зацікавився білою й чорною магією, але мені це здалося нецікавим. І тому почав вивчати народне знахарство. Взагалі це збірні знання з різних галузей науки, аж до квантової механіки. Адже ніякі відьми не літають на мітлі. А ефект такий можна за бажання створити...

Карти таро придбав якось у книжковій ятці в Одесі. Такі маленькі, примітивні, і посібник до них. Ще, правда, придбав книжку з техніки ворожіння... Й долучив знання й інтуїцію. Вийшло.

— А чи має бути якась особлива атмосфера під час ворожіння?

— Так, повинно бути тихо, можна запалити свічки, ікони недоречні. Скатертина має бути зелена чи червона. Після ворожіння треба помити руки.

— Ви берете гроші за ворожіння?

— Таро мають певні правила. 78 карт пронумеровані. І після ворожіння запитують, скільки це коштує. Треба витягти карту, і номер на ній буде сумою платні за ворожбу. Це може бути і копійчана платня... Річ не в сумі, а в цифрі. Я міг би «консервувати» гроші, але не роблю цього. Відмовляю від ворожінь. Тому що тільки у найскладніших, безвихідних ситуаціях людині необхідно звертатися по допомогу.

Моє літнє знайомство з Олександром Бреславцем розмовами про ворожіння й чудеса не закінчилося. Під Новий рік і в переддень тритисячного випуску він зателефонував і сказав, що поворожив нашій газеті. Дещо з його віщувань пропонуємо увазі читачів. Якщо це не здійсниться, нехай вважається балощами. Що ж іще робити у цей казковий новорічний час?

Світлана ПИСАРЕНКО.

(Закінчення на 16-й стор.).

Мал. Володимира КАЗАНЕВСЬКОГО.

З НОВИМ РОКОМ!

Вітають одеські джентльмени

Новий рік, відомо, свято сімейне. В передноворічну ніч вся родина збирається за столом. Хоча щодо нашої, як казали раніше, сім'ї народів, то вона сьогодні, хвалити Бога, вже не має можливості зібратися разом. І кожний, так би мовити, член цієї родини зустрічає Новий рік у своїй окремій національній квартирі. Щоправда, в деяких з цих квартир холодно, в інших, попри свято, з'ясовують стосунки з сусідами, у третіх дехто примудрився почаркуватися ще задовго до настання Нового року...

І все-таки хоча б подумки уявімо собі, що за одним новорічним столом зібралися діти різних народів...

... Присуньте, будь ласка, накритий святковий стіл трохи ближче до телевізора, якнайближче до нас — одеських джентльменів... Ще ближче, ще... Ось так добре! О, який стіл! А яка компанія!

Товаришу з Владивостока! Передайте, будь ласка, шматочок оселедця товаришеві з Донецька... А ви, товаришу з Вологди, трішки масельця товаришеві з Ташкента... А хто це там далеко від стола? А, товариш із Курильських островів! Вибачте, що не по-японськи, будьте люб'язні, ікорочки товаришеві з Києва!.. Ще трішечки, ще... А ви, товаришу з Прибалтики, даруйте, що по-російськи, передайте, будь ласка, товаришам із Поволжя... Що? Ну хоч що-небудь!.. А-а, товариш із Якутії? Дуже приємно. Може, картопельки вінницької? Ні, ми, звичайно, розуміємо, що олені краще, але все-таки... Ось і молодці!.. А ви, товаришу з Полтавщини, чому нічого не берете? Ах, у вас усе є!.. А грузинського вина? Що? Ви п'єте кримське? То своє чи кримське?.. А ви, товаришу з Москви, що можете передати, нам звідси не видно?.. Ага, лише привіт? І за це спасибі... Товаришу з Литви, приєднуйтеся! Та ні, не бійтеся, не назовсім!.. Товаришу з Ашгабада, покладіть шматочок дині товаришеві з Рязані... Що значить — не любить... Товаришу з Кишинева, що ж це ви? Налийте вина дамі з Тирасполя, не соромтеся!.. О, товаришу з Одеси! Вітаємо вас! Передайте, будь ласка, фаршировану рибу! Всім! Всім!.. А ви, товариші національні патріоти, не соромтеся, беріть. Це ж риба, вона національності не має...

То що, в усіх все є? А тепер вип'ємо... Що значить — за що? За кохання, певна річ. Правильно ми кажемо, товариші жінки? Ось бачите, як легко домовитися, коли є привід випити!..

З Новим роком!

Підготував Георгій ВОРОТНЮК.

Одеса.

Карикатурист продовжує тему

Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

Мал. Миколи КАПУСТИ.

Рік — як день

Перед Новим роком покликали мене в профком.

— Будете, як і минулого разу, Дідом Морозом! — повідомили.

— Нізащо! — мовлю. — Торік стільки клопоту набрався. Сьогодні зайти до сім'ї з дітьми без сяких-таких подарунків — просто сором. А де ми їх, тих подарунків, стільки наберемо?

— До пенсіонерів пошлемо, — кажуть.

— І з пенсіонерами клопоту не менше!

Але ж таки вмовили мене. Видали зі складу потертого кожуха, якого і минулого й позаминулого року зодягав, валянки. Бороду причепили.

Надів я кожушка. А в ньому в кишенях повнісінько різних папірців-записок. То вони ще з минулорічних свят залишилися. Від тих же пенсіонерів.

— Ось! — виймаю з кишені папірці. — Невже за рік так і не зреагували на прохання малоімущих? А ви кажете, знову іти до пенсіонерів...

Начальство наше, яке посилено готується до наступних виборів, узяло ті папірці й переглянуло. Один каже:

— Чому це не зреагували? Ми за соціальну справедливість! Давайте перевіримо! Ось, на, заявка пенсіонерки, самотньої баби Килини. Скаржиться, що їй вугілля за пільговими цінами не завезли. Так і пише: «Обіцяли завезти під Новий рік вугілля. Сьогодні вже 30 грудня, а палива й не видно...» Давайте перевіримо!

Дзвонить наш начальник на паливний склад. Там довго мовчать, певно, шукають щось у своїх численних зшитках. Потім у трубці чуємо шелестіння паперів і голос:

— Знайшли цю пенсіонерку Килину в списках. Справді, велено було завезти їй вугілля під Новий рік... —Помовчали. Щось рипіло, скрипіло в трубці. Потім оптимістичне: — Але ж сьогодні ще тільки 30 грудня, до Новорічча ще два дні. То чого ця баба так хвилюється?!..

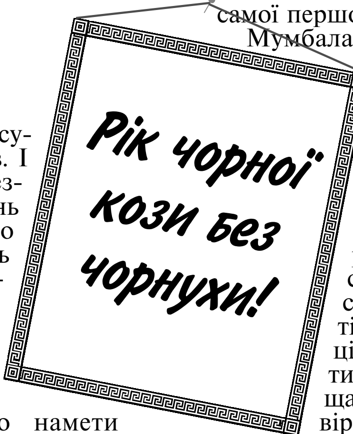
Іван КИДРУК.

Подарунок під ялинку

Стало модно дарувати
Друзям щось незвичне:
Або дуже рідкісне,
Або — екзотичне.
Одним дарять черепаху,
Іншим — крокодила...
А мені піднесли друзі —
В дар
самця горилу.
Кажуть, з ним нема мороки
Й невеликі трати.
Давай лишень вчасно їсти
Та води гуляти...
Тільки спершу слід навчити
Тварину культури,
Щоб на людях не чухався,
Та не тицяв дулі.
Щоб на люстрі не гойдався,
Не пив з унітазу.
До жінок, щоб не чіплявся,
Цілувати зразу.
Щоб не рвав труси й панчохи,
Не наївся мила...
Щоб не їздив голим задом
Верхи на перилах...
Цілий рік до етикету
Я привчав тварину,
Щоби він забув інстинкти,
Брав приклад з людини...
Було важко — та навчання
Йшло у нас успішно.
Аж поки не сталась
Подія трагічна...
Показали раз з екрану,
Як в сесійній залі —
Сидять люди... Як годиться,
Точать тралі-валі...
Раптом вискочив іззаду
Якийсь чолов'яга
І давай тягнуть до себе
Мікрофона нагло.
А найстарший «мікрофона»
Не дума давати.
(Певно, важить тая штука
Для нього багато).
Та давай — на допомогу
Закликати друзів.
Мить — і стало душ
із двадцять —
Пузо проти пуза...
Для розминки — опонентів
Дружно «крили» матом.
А вже потім почалися
Серйозні дебати.
І плювались, і кусались,
І тицяли дулі...
Обіцяли одне одному
І нари, і кулі...
Після цього, мов здуріла,
Нещасна тварина.
Все забула, чого вчилась,
За одну хвилину.
Й довелося бідолаху
Здать до зоопарку...
Не знаю, як вам,
Мені ж її жалко!

Анатолій РИЖЕНКО.

Указ

Цар Мумбалайзії Мумба Другий застиг у глибокій задумі біля вікна першої хатини держави, сумно вдивляючись у темно-сірі кучми свинцевих, набряклих вологою хмар. Монарша душа його була оповита смутком: ще б пак, напередодні, коли ще нестерпно палило сонце, під час новорічно-святкового військового шоу дурисвіти-воїни хизувалися вправністю у стрільбі чомусь бойовими отруйними стрілами. Врешті одна стріла поцілила в улюблену королівську корову, і бідолашна сконала тутечки ж на новорічному майдані, пошивши Мумбу в дурні в очах його почесних гостей з усіх сусідніх островів. І от тепер ця незбагненна повінь і зливи, що ллють та ллють нестримні потоки води майже весь тиждень!

Спочатку у відкрите море понесло намети голодранців, що юрмилися по берегах річки Мумбазії, згодом почало змивати й хатини торговців з найзаможнішого в місті середнього ярусу, а тепеpечки вода піднялася вже й до наметів царської гвардії і до самої першої хатини (такого в Мумбалайзії не пам'ятає ніхто!).

За спиною Мумби застигли оповиті жахом царського почту в очікуванні рятівних, незбагненних своїм мудрим наповненням слів, сила яких мусила захистити не тільки їхні дорогоцінні життя, а й дати раду тисячам нещасних беззахисних вірнопідданих, котрим у цій страшній скруті годі було очікувати допомоги від будь-якої сили, окрім влади, волі й розуму свого обожнюваного царя.

Нарешті усвідомлений тягар монаршої відповідальності Мумба, ніби скинувши із себе якесь чаклунське заціпеніння, твердо й рішуче вимовив:

— Сим волію довести до всіх моїх вірнопідданих новорічний указ «Про додаткові заходи з реалізації громадянами Мумбалайзії їхнього священного права звернень до моїх чуйних та доброзичливих васалів».

І король продовжував рівним, упевненим голосом говорити про все, що наболіло у такій найважливішій та найактуальнішій справі, як діалог з власним народом, котрий мусять невпинно вести його численні скромні, працьовиті і справедливі чиновники.

— А хто з моїх васалів нехтуватиме зверненнями моїх вірнопідданих, — закінчував Мумба, — стане предметом моєї нищівної царської критики. Справді, от побачите!..

Цілий гурт гінців прудко зірвався з місця, і вправні молодики, виблискуючи своїми вологими шоколадними спинами, подерлися єдиною стежкою до зеленого плато, де мешкала більшість мумбалазійців, щоб вчасно сповістити людям радісну звістку про новітній рятівний указ. А цар Мумба знову впав у глибоку задуму, і в світлій голові його народився новий доленосний документ: «Про чуйне ставлення мумбалазійських мисливців до птаства». Але указ цей оголосить завтра, якщо, звичайно, вода, чи, бува, вогонь, не перешкодять цій важкій, але вкрай потрібній державній справі.

Юрій БОЛЬШАК.

Міцний Горішок, або Як Діда Мороза зустрінеш, так і проведеш

(тероpеска)

Тверезий Дід Мороз у новорічну ніч — це вже занадто! Погодьтеся, це така ж нісенітниця, як безалкогольна горілка. Отож, коли усміхнений тип з червоним носом та кожухом переступив поріг, святкового настрою, немов і не було. Він що, справді з лісу вибіг?

Слід сказати, що, врахувавши уроки минулих відвідин, господар кімнати зустрічав гостя у всеозброєнні. Передбачаючи хитавицю, він у передпокої навіть завбачливо змонтував поручні, аби, як у громадському транспорті, той міг триматися. І що ж ? З погано прихованою недовірою ми тепер мовчки дивилися на рівно причеплену бороду та тверду ходу бадьорого дідугана і не вірили власним очам. Навіть шапка не задом наперед! А тим часом прибулий продовжував шокувати. Язиком, що й не думав заплітатися, упевнено прочитав віршоване привітання. І ми тоді остаточно запідозрили: щось тут не те... Щоправда, Микола відразу висунув найпростішу версію.

— З ким не буває! — підморгнув Діду і потягся до пляшки. — Мабуть, оце, шановний, в першу квартиру завітали?..

— Ні-ні-ні! — відсахнувся той, немов від чуми, від налитої чарки. — Досі відвідав сімнадцять квартир, печінка у мене і взагалі...

Ми мовчки перезирнулися і, звісно, не повірили такій примітивній брехні. А Степан зробив ще одну спробу врятувати ситуацію.

— У всіх печінка, — авторитетно поінформував. — Думаєш, я свою дав комусь поносити у новорічну ніч? З новим щастям!

Не на того натрапили! У три горлянки ми переконували гостя бодай пригубити, але Дід продовжував віднікуватися. Отоді й вирішили вивести його на чисту воду.

Насамперед Микола замкнув на ключ вхідні двері. А я холодно поцікавився:

— Документи є при собі? Посвідчення Діда Мороза чи жетон...

Дід голосно зареготав, ніби ми його лоскотали гуртом.

Та Степан не зважав на це і з вправністю фокусника зняв з гостя бороду й вуса:

— Гоп! Зі мною цей номер не пройде. Хіба я Дідів Морозів не бачив і не виводив з хати попід руки?! Хто ти насправді і чого приперся? Наш гість тепер по-новому оцінив ситуацію.

Мал. Миколи КАПУСТИ.

— Хлопці, ви серйозно? Я ж на роботі ! Та мені ще одинадцять квартир обійти треба. Грець з вами. Якщо мені не вірите — ось! Він одним махом вихилив склянку горілки і навіть не скривився. — Раді тепер? Я піду?.. Однак Степан уже увійшов у роль. Крокуючи з кутка в куток, він уголос розмірковував.

— Уявляєш, як зручно? Натяг кожух, причепив бороду і є вільний вхід до будь-якої квартири. Все, значить, вивідав, а потім можна виносити майно разом з поснулими й підпилими господарями. Я тебе, стерво, відразу розкусив!

Дід Мороз витер рукавом піт з лоба і тремтячими руками налив сам собі у фужер відразу з двох пляшок горілки й «Шампанського».

Та ми вже не звертали уваги на його хмільні вправи.

— Де решта? — ошелешив черговим запитанням Микола.

— Чого решта? — вже не в'язав лика, або ж добре придурювався гість.

— Узагалі нас за дурників маєш! Чому некомплект, куди Снігурку подів? Де, питаю, інші спільники, мабуть, чекають поки захмілієте й поснемо?

Прибулий мовчав, як риба. Ні — навіть, як рибні консерви. А далі у нього була тільки одна відповідь — схопив пляшку й мерщій почав дудлити прямо з неї.

Одне слово, зовсім швидко він переконливо розвіяв наші підозри: чергову чарку занюхав котом, і ми взагалі розчулилися — справжній Дід Мороз. Та коли почав моститися ночувати й стелитися прямо на столі, кинулися нагадувати йому про роботу.

— Бач, пригрівся. Йди людей вітай! — з почуттям виконаного обов'язку почали випихати за двері. Утім, перегодя переконалися в марності цих спроб і були змушені змиритися з богатирським хропінням дідугана. Уранці Дід Мороз спершу довго оглядався на всі боки з таким виглядом, ніби потрапив у спекотну Сахару. Далі притьмом напився води з акваріума і заходився нас виховувати:

— Гади! Нехай вас п'явки зіп'ють! Щоб ви смоли понапивалися! Мені ще одинадцять квартир треба було обійти! Я скаргу напишу про перешкоду виконанню моїх службових обов'язків!

І грюкнув дверима.

Йди-йди. Пиши-пиши... Ніби ми ніколи Дідів Морозів не зустрічали. Та й хіба ми винні, що цей навіть з нашою допомогою не зміг у двері втрапити?

Павло КУЩ.

Малюнок Миколи КАПУСТИ.

Актуалізми

Коли народ мовчить, влада починає «мочить».

Життя таке, що ніякого життя нема!

Страшний Суд — остання інстанція з виправлення помилок Верховного й Конституційного судів.

Статистика знає все. Шкода, що ми не знаємо цієї статистики.

Журналісти, якщо не бажаєте лизати в пеклі гарячі сковородки, не лижіть сідниці можновладцям!

Захоплення феєрверками може об'єднати всіх, і влада це не тільки знає, а й вміло використовує.

Борис РЕВЧУН.

Захоплення феєрверками може об'єднати всіх, і влада це не тільки знає, а й вміло використовує.

З НОВИМ РОКОМ!

▶ *Народний календар*

Січень рік починає, а грудень кінчає

29 грудня — Томи, Аггеля. Прийшов Тома — сиди вдома.

30 грудня — Даниїла. Якщо з'явився іній — Різдво буде теплим.

2 січня — Гната. Цього дня жінки виготовляють обрядове печиво, а дівчата, зібравшися на вечорниці, роблять різдвяно-новорічні прикраси.

Прикмети грудня

■ Кіт шкрябає підлогу — на вітер і завірюху, дере стіну — на негоду, лежить черевцем догори — на відлигу, згорнувся клубочком і вткнувся писком в лапки — на мороз.

■ Граки в'ються високо зграями і стрілою спускаються на землю —буде снігопад, кружляють над гніздами — то сядуть, то знову злетять — перед зміною погоди.

Фото УНІАН.

Цього дня

■ 1702 р. Петро Перший видав указ друкувати куранти (газету). ■ 1845 р. Виникло Кирило-Мефодіївське братство. ■ 1866 р. Народився академік Данило Заболотний. Організував у Києві Інститут мікробіології. ■ 1912 р. У Петербурзі тривав І Всеросійський з'їзд дитячих лікарів. ■ 1913 р. У Миколаєві відкрито краєзнавчий музей. ■ 1920 р. Між РРФСР та УРСР підписано "Робітничо-селянський союзний договір про військове та господарське співробітництво".

Віщування для газети «Голос України» на 2003 рік

Уміння газети берегти давні стосунки і зв'язки та розв'язувати справи миром, працювати без конфліктів забезпечать газеті належні дивіденди.

Її команда на чолі з керівником згуртована, їй до снаги розв'язувати безліч питань. Сила-силенна охочих працювати з вами, що підвищує авторитет видання. Не втрачайте нових ідей та шансів і втілюйте їх у життя. Для цього газеті треба дати внутрішню свободу. Позбавтеся колишніх шаблонів і дайте думці нове русло. На вас очікує несподіваний поворот подій, сюрприз. Що стосується партнерства, керуйтеся логікою, але і про інтуїцію не забувайте. Газета має перейти в нову якість. На вас чекають зміни, поставтеся до них спокійно. Вони потрібні для подальшого розвитку. В роботі необхідні активні дії та вміння відстоювати власні позиції, результат не змусить себе чекати. Ви стоїте перед вибором, зробіть його правильно, а для цього будьте вірні собі, не зраджуйте принципам, друзів маєте вірних — і все буде чудово. Вірте у свою зірку і йдіть за нею, а за самовіддану працю вашу газету чекає віддяка —можливо, навіть нагорода.

Ви чесні до себе, бо прагнете істини. Сприймайте світ таким, який він є. Ваша праця не буде марна — матимете визнання та перемогу. Користуючися нагодою, хочу привітати колектив з ювілейним тритисячним випуском газети «Голос України», що збігся в часі з Новим 2003 роком, який настає. А ще повідати «секрет» (це не тільки моя думка, я зробив невеличке опитування серед читачів): про «Голос України» кажуть так: «Єдина газета, яка пише правду». Вона охоплює всі аспекти суспільно-політичного життя країни. Завдяки їй можна отримати відповіді на багато питань, які цікавлять читачів: політика, економіка, новини, хроніки, факти, події, село, спорт і що важливо — консультації та роз'яснювання законів.

Хочу побажати колективу й газеті в Новому 2003 році: здоров'я, допитливого розуму, правдивого пера, достатнього фінансування, взаєморозуміння, свободи слова, кохання, сімейного благополуччя, справдження найпотаємніших бажань, удачі. З Новим 2003 роком, друзі!

Олександр БРЕСЛАВЕЦЬ, інженер ВАТ «Одесакомунпроект».

А кому саме адресувалися ці побажання, називаємо поіменно, по черзі, починаючи з першої сторінки. Отож: Анатолій Горлов, Віталій Суддя, Леонід Бровченко, Світлана Писаренко, Алла Брусилова, Марія Давиденко, Сергій Демський, Наталія Суслова, Людмила Коханець, Ліна Кущ, Юлія Єфімова, Ігор Остапенко, Анастасія Сироткіна, Олександр Клименко, Сергій Лавренюк, Яків Гальченко, Ганна Луканська, Тетяна Пасова, Анатолій Марциновський, Ольга Клейменова, Ірина Васильченко, Олександр Орлик, Олег Бондар, Олександр Абліцов, Ірина Калішевська, Інна Матвієнко, Ніна Сахно, Любов Скринник, Галина Колоша, Катерина Виноградець, Валентина Яцина, Валентина Восколович, Анатолій Бень, Наталя Дмитренко, Георгій Воротнюк, Василь Бабух, Ігор Науменко, Алла Антипова, Роман Жижара, Микола Косий, Катерина Бойко, Світлана Осипенко, Сергій Павленко, Юрій Ісаченко, Ольга Бєлохвостова, Людмила Нікітюк, Сергій Борисенко, Анатолій Карась, Лариса Северенчук, Віталій Жежера, Олена Скрипка, Наталя Позняк, Леонід Подлужний, Олексій Бондаренко, Євгенія Васильченко, Бондан Сліпко, Олексій Кавун, Микола Нечипоренко, Любовь Левицька, Володимир Дупло, Іван Ілляш, Наталя Кравченко, Тамара Баштанник, Юрій Перебаєв, Володимир Королюк, Марина Кривда, Наталя Андрусечко, Віктор Браницький, Валерій Друженко, Галина Квітка, Наталя Гелетко, Ніна Гелетко, Іван Гудзоватий, Надія Горбатюк, Галина Каблак, Марина Жеронкіна, Максим Варфоломєєв, Марічка Кормушкіна, Оксана Калугіна, Володимир Фурса, Олександр Немировський, Наталя Дичко, Людмила Орещенко, Юлія Солонець, Олександр Нєжинський, Софія Славинська, Людмила Терещук, Володимир Воронецький, Веніамін Кіпайтулов, Володимир Нікітюк, Віталій Кутлахметов, Ярослав Білик, Віктор Кучеренко, Світлана Мелюхова, Тамара Литвиненко, Володимир Гримчак, Людмила Корнiюк, Наталя Пахолок, Микола Михайленко, Іван Дмитренко, Володимир Горбач, Микола Ярмоленко, Анатолій Довгун, Роман Гущин, Сергій Ковальчук, Лілія Курбатова, Ірина Буланенко, Наталя Філіпчук, Олена Дзюба, Юліана Шевчук, Надія Лукіна, Вікторія Литвин, Людмила Опанасенко, Поліна Серьодкіна, Олександр Власов, Марина Ковальчук, Ганна Галузинська, Тетяна Петровська, Ігор Євтушенко, Сергій Волотковський, Алла Сімороз, Тетяна Увєрова, Богдан Довнич, Юлія Потапенко, Олена Горбунова, Наталя Яременко, Віктор Гайдученко, Анатолій Романюк, Григорій Гринь, Галина Гранкіна, Ніна Курінна, Галина Чала, Віктор Карпенко, Ольга Якименко, Ольга Побочій, Аліна Бадей, Світлана Шевчик, Олександра Юркова, Владислав Жмурков, Олександр Тітенко, Михайло Василашко, Віктор Скрипник, Ольга Вауліна, Лідія Титаренко, Оксана Теленчі, Віктор Хоменко, Наталя Ткач, Алла Усенко, Яна Стадільна, Любов Станачич, Людмила Солнцева, Софія Сімороз, Олександр Сімороз.

Голос України

Редактор номера Віталій СУДДЯ.

Редколегія: Леонід **БРОВЧЕНКО,** Анатолій **ГОРЛОВ,** Сергій **ДЕМСЬКИЙ,** Віталій **ЖЕЖЕРА,** Іван **ІЛЛЯШ,** Світлана **ПИСАРЕНКО,** Віталій **СУДДЯ.**

Головний редактор Анатолій ГОРЛОВ.

- За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.
- Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
- За точність викладених фактів відповідальність несе автор.
- Рукописів не повертаємо.
- Листування з читачами — тільки на сторінках газети.
- При використанні наших публікацій посилання на «Голос України» обов'язкове.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання—КВ № 1 від 26.05.1994 р.

Ціна договірна

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.

Передплатні індекси: для індивідуальних передплатників — 40224, для підприємств і організацій — 60955.
Загальний тираж 159000.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 03047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.
Фотоформи виготовлено в КЦ редакції газети «Голос України»
Зам. 0311243. **1 2 3 4 5 6 7 8 9 0**

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Адреса редакції: 03047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-84-92; телефакс — 234-72-54; відділ реклами — 449-72-53, 441-89-34, 441-89-44; телефакс — 449-85-62.

E-mail: mail@golos.com.ua — загальний
reklama@golos.com.ua — відділ реклами
let@golos.com.ua — відділ листів
foto@golos.com.ua — відділ ілюстрацій
Internet: http://uamedia.visti.net/golos

При підготовці матеріалів використовується інформаційно-пошукова система Верховної Ради України «Законодавство»

Астрологічний прогноз

Дружні стосунки зазнають випробувань

У рік Кози напруження міжнаціональної боротьби істотно поменшає. Астрологи запевняють, що у більшості людей знизиться інтерес до своїх етнічних відмінностей, який стрімко зріс у рік Коня. Як наслідок, зникне грунт для вияву псевдопатріотизму. В році, що минає, для більшості людей головною цінністю була сім'я. І якщо виникала небезпека її розпаду, вирішальною була думка батьків, котру сприймали як закон. У рік Кози найважливішою умовою збереження домашнього вогнища, як стверджують, стане наявність емоційної гармонії.

Відмінності в поглядах на культурному, освітньому і соціальному рівнях завжди існували між друзями. Та раніше їх не сприймали так гостро й болісно, як це буде в рік Кози. Тобто товариські відносини пройдуть серйозну перевірку на міцність. Лише усвідомлення того, що успіх, якого можна досягти в житті, часто-густо залежить від особистих якостей друзів, змусить багатьох відмовитися від критичної оцінки своїх дружніх зв'язків.

З осені астрологи очікують розквіту всіх галузей народного господарства й людської діяльності, пов'язаної з культурою й мистецтвом. Це станеться завдяки підвищенню інтересу з боку приватних осіб і урядовців до цих сфер, а також за рахунок фінансової допомоги держави, матеріальної допомоги спонсорів і меценатів. Але щоб ці процеси проходили ефективніше, треба прийняти закон про звільнення від податків фізичних та юридичних осіб, які здійснюють таку доброчинність.

Та особливої значущості в рік Кози набуде розв'язання дитячих проблем — підвищення відповідальності батьків перед своїми чадами, посилення ролі держави у процесі виховання здорового підростаючого покоління. Ці питання періодично порушують у суспільстві, та не завжди вони мають належний резонанс, може, тепер привернуть увагу до себе.

